

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
9/2012

Tatracon z pohľadu lenivca

Tatracon je moja srdcovka. Moja srdcová letná dovolenka, kam utekám pred horúčavou, ktorá je v rozpálenom meste a kam sa vždy teším na stretnutie s priateľmi, ktorých celý rok nevidím. Tradičná zostáva na tradičnom mieste, ktorým je všetkým dobre známa chata Stefani na Čingove.

Sobota

Môj zakúpený lístok na vlak som úspešne vrátil, pretože ma zlákala predstava spoločnej cesty autom s Fridovcami. Cestou sme spravili prehľad o našich obľúbených hudobných skupinách a spevákoch. Od rocku, cez elektro až po world music. Máme veľa spoločných miláčikov ale aj dosť rozdielnych a tak to bola super možnosť rozšíriť si obzor.

Mám rád prvý deň Tatraconu. To víťanie sa a potriasanie rúk prípadne objatia... a prvé štrng a otvorenie. A tento rok to otvorenie ozaj stálo za to. Výročný 25. ročník si zaslúžil niečo špeciál. Uvádzala Iňa. Vystupovali všetci zaslúžilí členovia, ktorí povedali niečo o sebe a o svojom vzťahu k Tatraconu. Mio začal zo široka. Vzťah k sci-fi, vzťah ku Fandomu, lacné cestovanie do Prahy, založenie klubu v Spišskej Novej Vsi a prvé Tatracony. Albín vysvetlil okolnosti založenia Tatraconu ako takého a ako dlhoročný herec dal do svojho prejavu toľko energie a svojskosti, že to bola radosť pozeráť a počúvať. Nasledoval Igorko, ktorý odprezentoval plagáty prvých Tatraconov. Prispel Mirko Párička. Rišo Frida tiež osvetlil niektorým svoj vzťah ku sci-fi a nielen k nej. Kvôli neúčasti Pagihu sa prejavu za českých fanov ujal Dáreček, ktorému ale pomohla moderná technika, a tak sme boli svedkami mobilného mostu priamo k Pagimu. Ten poslal aspoň ten pozdrav.

Otvorenie pokračovalo ďalším prevkapiením. Boli to švédске stoly s občerstvením. A večer sa ukončil posedením na terase, ako je na Tatracone dobrým zvykom.

Nedeľa až sobota :)

Po netradičnom otváracom dni nasledovali veľmi tradičné tatraconové dni. Tento rok som sa rozhodol zobrať veľmi oddychovo. Zahŕňalo to hlavne lenošenie na terase s niečím dobrým na pitie a mojim kindlom s dobrou knihou. Do toho občasné návštevy obľúbeného bufetu Ihla a ešte lepšej Lesnice. Od dych a relax a nejaké to fotenie. A rozhovory s priateľmi o všetkom možnom i nemožnom.

Udalosti týždňa

Olympiáda 2012

Pretože sme vlastne všetci športovci, tak tento rok jednoznačne hneď po knihách a družení sa najobľúbenejším programom Tatraconu. Neustále niekto sledoval dianie a telka stále hrala. Držali sme palce kajakárom. Užívali si Federerovo heroické tenisové štvrťfinále. Veľmi ma zaujala športová strelba. A aj na atletiku sa dostalo. Víťané spestrenie každodenného programu.

Pondelok

Partia sa od rána hotovala, že pôjde cez Košiarny briežok na Matku Božiu. Podľa Mia dvojhodinová prechádzka :, akoby sme nepoznali tie ich prechádzky. Nedal som sa zlákať... a veru dobre som spravil, odišli o 11.00, a keď sa o 18.00 vrátili, boli troška unavení. Každopádne pekný zážitok.

pokračovanie na strane 7

Obsah

Tatracon z pohľadu lenivca	1	Kompletní výsledky 31. ročníku CKČ	15
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Porotci CKČ 2012	17
Cena Karla Čapka za rok 2012	2	Jak se to stalo podle Loose Change	18
Ceny Československého fandomu	2	Jak jsem se stal vyvracečem Pravdy	20
Hvězdný bulvár	3	Civilizační šok	23
Philip K. Dick: Předposlední pravda	7	Časem s vědou – září	26
Velmistřyně a promarněná šance	8	Mikropovídky mojími očami	28
Václav Holanec: Herci	9	Vyhlášení 32. ročníku CKČ	29
Když je cen více než umělců	10	Třicet let Světelných roků	29
Moja recenze	12	Rychle a bezbolestně	30
Pohádka	12	The Hunger Games	31
Jinosvěty u nás	13	Cena Fantázie	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Už jste si asi zvykli, že Interkom z části věnovaný 11. září a jeho obrazu ve světle konspiračních teorií, hlavně těch z filmu *Lost Change*, vychází o měsíc později, ale za se nám podařilo nebývale rychle zpracovat výsledky letošního ročníku CKČ.

Z conů se vrácíme ještě k prázdninovému Tatraconu, letos jsem se tam nechystal, protože na Slovensku probíhal Parcon, viz strany 4 a 5, a stejně bych se tam nedostal, viz nemocniční extempóre v minulém čísle, ale příští rok si jej nenechám ujít, pokud tedy nedám přednost Vartovce, o té se chystáme napsat v příštím IK.

Recenzemi nás vedle Romana Lipčika, Pavla Mandyse a Petra Koubského zásobily Lament a Zuzana Hloušková.

Od Daniely Mičanové jsem získal text recenze v hantecu, kterou četla na křtu své knihy Jakubovy housle v knihkupectví v Londýnské.

Martin Gilar nám poslal další kapitolu Civilizačního šoku, kterou je také uzavřeno rozšířené vydání jeho knihy *Nebojte se Ameriky*, která vychází právě tento týden.

Zdeněk Rampas

Cena Karla Čapka za rok 2012

Na Parconu v Bratislavě byly vyhlášeny výsledky Ceny Karla Čapka. V jednotlivých kategoriích se na předních pozicích umístily následující práce:

Mikropovídka

1. **Plaček Petr:** *Gameover* – udělena cena Pulec
2. **Spiltek Roman:** *Muž ve vzduchoprázdnu*
3. **Pocha Mark E.:** *Zlodej spomienok*

Krátká povídka

1. **Rečková Jana:** *Ruské kolo* – udělena cena Pulec
2. **Němec Vladimír:** *Grand Prix*
3. **Jeničková Eva:** *Hlubiny*
4. **Březinová Ivona:** *Cestopis*
5. **Dufková Edit:** *Obětiny*

Povídka

1. **Vaňková Jana:** *Posedlost* – udělena cena Mlok
2. **Bastová Laura:** *Kabinet kuriozit* – cena Skokan pro nejpěšnějšího nováčka
3. **Rusková Dana:** *Projekt Hasara*
4. **Zelenka Jaroslav:** *Psí počasí*
5. **Doležal Karel:** *Poslední labyrint*

Novela

1. **Slováková Petra:** *Cvrček v krabičce* – udělena cena Pulec

Ceny Československého fandumu

Dále byly na Parconu uděleny ceny Československého fandumu:

Mloka za zásluhy získal **František Novotný**, cenu **Ludvík** si odnesl **Ján Žižka** za fotografickou dokumentaci života fandumu a její prezentaci na conech a cenu **Drak** dostal **Martin Králík**.

V roce 2012 byly uděleny i dvě Ceny Československého Fandumu in memoriam, a sice **Jaroslavu Velinskému** (předána na Festivalu Fantazie) a **Vladovi Srpoňovi** (předána na Parconu).

Jiřina Vorlová, administrátor CKČ

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 9/2012 (278)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6,
Česká republika

tel.: v prac. době +420 224 239 645

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Ivan Al'akša, Aneta Riddick
Čižmáriková, Martin Gilar,
Filip Gotfrid, Ondřej Herec,
Zuzana Hloušková, František
Houdek, Ivan Krmínek,
Petr Koubský, Miloš Lacika,
Stáňa Lálová, Lament,
Roman Lipčík, Pavel Mandys,
MeToo, Daniela Mičanová
Zdeněk Rampas, Jiřina Vorlová

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal

Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 11. 10. 2012

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Dvěma Čechům hrozí v Řecku vězení za špionáž.

Proč neřekli, že tu vojenskou základnu fotí pro německého exekutora? **MK**

Opravdovým problémem lidstva je, že máme pravěké emoce, středověké instituce a božské technologie. **E. O. Wilson**

„Smithi, idea zabíjení nevinných Američanů se mi líbí stejně jako každému jinému zaměstnanci vlády, ale...“ **IK strana 19**

„Nepřímé důkazy mohou být někdy velmi silné, například když najdete v mléce pstruha.“ **Henry David Thoreau**

Ten Rath už je ve Sněmovně častěji než ve vězení...

při poslechu Radiožurnálu

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **7. září** večer: u Klimových pořádáme malý večírek nejtvrdšího jádra, vedle Honzy a Líby si čas našli i Viktor a Sanča a z dalekých Šestajovic přijel Richard Podaný, zkrátka jak za starých časů, jen místo rozinek a sucharů Vilma připravila hodovní tabuli, navíc v prostředí své krásné zahrady, pokrok existuje a může být i velice příjemný.

● **8. září** jsme s Michaelou zašli na akci, kterou letiště předvádí obyvatelstvu okolních obcí svou vlídnější tvář, musel jsem vydržet prohlídku techniky, letadla, vrtulníku, hasičských aut, likvidátorů sněhu atd.

Do toho hudba a zpěv kapely Bejbypank a pro děti přichystal bavičský spolek Kašpárek v rohlíku vedle konvenční trampoliny i Obří rajtovací postel a Výtvarnou hovínkovou dílnu.

Lákali jsme původně scifisty obdařené dětmi, aby se také zúčastnili, ale nakonec jsme byli celkem rádi, že z toho sešlo :-)

● **10. září** jsem se po delším čase objevil u Richarda Klíčníka v Argu, zašli jsme do jeho oblíbené balkánské restaurace, ale asi jsem si nevybral jejich nejlepší jídlo :-)

Večer jsem v RUR otevřel XB1 a narazil na recenzi románu Karla Naxery Kruh věčných návratů, který proběhl Cenou Karla Čapka v roce 1990. Recenze nebyla příliš lichotivá, takže asi i tehdejší výrok poroty (osmé místo) byl na místě.

Večer v poště (papírové) pozvání na korejský Národní den, že bych se bez žlučníku odvážil něco sníst a vypít? V Hiltonu snad metanol nehrozí :-)

Paulownie plstnatá, pro nás důležitá výskytem v knize Pod nebesy, k vidění i v zahradě na Valech na Pražském hradě

● **11. září** mi volá Slávek Švachouček, že se nedostane na Parcon, no bude nás tak 5 a půl a v moři manga fanoušků se ani nenajdeme. Večer v Rumunském kulturním středisku křtí Jenny Nowak další díl své rumunské upírské série Komnata bez oken. Sešla se tam i hrstka scifistů: Jolana, Peťo Pavelko, Darth Zira a Františka Vrbenská... Varován průběhem v Londýnské a nyní, když jsem přišel o tukový polštář, jsem neriskoval tamní tvrdé židličky a celý křest jsem prokecal s Karlem na chodbě, tedy až na pár chviliek, kdy byl tento povolán ke svým třem minutám slávy nebo se věnoval synovi Simonovi.

● **13. září** v mailu pozvánka do knihkupectví Daemon na autorské čtení spisovatelky Daniely Mičanové a na schůzi KJV o týden později.

Pak se také dovídám, že fanzin Světelné roky slaví třicet let od svého založení. Na Dinoconu uspořádala jeho redakce jeden z nejlepších pořadů. Věnoval se historii filmových projektů Marcela Grüna od prvních v Planetáriu až po velkolepé cykly v Ponrepu. Světelné roky, i když dnes už ne tak aktivní jako před dvaceti či třiceti roky, nám tedy stále mají co říci.

Večer u Kruhu Vlád'a Kejval, Vlado Riša, Pavel Weigel a Honza Kovanic, vydržel jsem tam dlouho, protože jsem čekal na Jiřinu, abych jí předal Ludvíka pro Parcon v Blavě, nechci ho letos zase zapomenout doma.

● **14. září** zajdu do hospody u Pastýřky, kde jsem se před megaparty Pevnosti sešel s Frantou Novotným kvůli rejstříku k Valhale. Z pařby se nakonec vyklubala rozlúčka Toma Němce, který Pevnost předal Alžbětě Lexové.

Zrovna vyšel (ten minulý) Interkom, a kdybych si pořádně přečetl seznam pozvaných, mohl jsem docela ušetřit za poštovné, tolik odběratelů Interkomu se od Dinoconu na jednom místě neobjevilo: Ivan Adamovič, Egon Čierny, Filip Gotfrid, Komár, Libor Marchlík, Jarek Mostecký, Franta Novotný, Zdeněk Pobuda, Honza Poláček, Vašek Pravda, Marin Šust, Jolana Tichá, Darth Zira...

Popovídal jsem si s Honzou Poláčkem a Vaškem Pravdou, a pak tam na mě začalo být příliš hluchno a kouřmo.

● **15. září** jsme s Michaelou časně ráno okolo desáté vyrazili na prohlídku produkčních zahrad Pražského hradu. Viděli jsme

Plečníkův slovenský včelín, do dnes v provozu, skleníky Pražského hradu, kde se pěstuje k protokolárním účelům a výzdobě ceremoniální zelenina, hradní rybník za zdí Brusnice, středověkou studnu uprostřed dnešního skleníku atd. Pak jsme prošli zahradami Letohrádku královny Anny, kde se slavilo vinobraní, zakoupili jsme zde láhev burčáku a sjeli na Malostranskou do zahrady senátu, tam probíhala retrospektivní výstava vozidel Pražské záchranné služby, auta tam tedy byla jen z asi posledních 25 let, ale fotografie na panelech do-

kumentovaly asi 150 let, po které původně dobrovolníci zachraňují životy a majetek.

Následoval oběd a výstava historie výstavby pražských panelových sídlišť v Sále architektů (podkroví staroměstské radnice) a byl čas vyrazit na Coniáš.

Přišli jsme zrovna, když se křtila další Dobiášova kniha, tak jsem si také jednu koupil, protože ho přede mnou někdo několikrát chválil, doufám, že to nebyl jen jeho vydavatel. :-)

Potkali jsme Šimonovu dceru Martinku Schusterovou a Janu Šturmovou, která se na chvíli vymanila z mateřských povinností, a po čtvrtroční byl čas vyrazit dál, abychom stihli autobus do Ořechu na večírek u Hraničkových. Na zastávce Luka se k nám přidali Liba Mohelská a Honza Vaněk jr. a následovala cesta přípražskou krajinou do končin, kam se brzy přestěhují i Rámišovi.

Protože jsme dorazili ještě za světla, snadno jsme našli rezidenci Hraničkových a ještě si při tom prohlédli značnou část obce. Pak přijeli Klímovi s Vilemínou a všemi děvčaty a dokonce se neplánovaně ukázali i Rámišovi, že se angína prudce zlepšila, když se nemusí do školy, to si ještě pamatuji i já.

Toshiko připravila pravé japonské domácí suši, Roman se před pár dní vrátil z Koreje (kde jeho hudební těleso mělo koncert) a dovezl pravé soulské kimči, které si pochvaloval hlavně Martin Klíma.

My jsme vytáhli burčák, Honza s Líbou také po lahvi (z Grébovky, ale koupené na nám. Míru) a věru nám nic nechybělo. V polovině večírku jsme si udělali exkurzi do nedaleké Rámišovic novostavby, je to sice jen přes jedno pole, ale po silnici do celá daleko.

● **16. září:** Mohamedání (schválně nepíši muslimové, ti jsou přece tolerantní a mírumilovní) napadají ambasády a zabíjejí kvůli filmu, který neviděli, koho je napadne, ale u nás se píše o metanolu, dokonce i Rath zmizel z prvních stran.

● **17. září** se u mě zastavil Honza Hlavička, asi si bude muset najít nový koníček, už mu zbývají jen asi dva pražské hřbitovy, které s foťákem nenavštívil.

Večer v RUR nejdřív s Filipem sami, ale pak se objevil Bidlo a Honzové Vaněk a Macháček. Nevyšlo nic zajímavého, zavěšili jsme si, co bude s Pevností, a šli na druhou směnu.

● **18. září** jsem zaskočil k Vlastovi Talašovi do Řeznické, zrovna mu přišel Interkom :-)

● **19. září** probíhají poslední úpravy na rozšířeném a doplněném Nebojte se Ameriky, zítra jde do tisku.

● **20. září** se u mě vystřídali Vlád'a Mátl s Alžbětou Klímovou, té se po několika pokusech podařilo odnést laboratorní pláště, které Michaela cca dvacet let opatrovala pro případ, že by se někomu mohly hodit. Vlád'a zase nafasoval korektury *Legend dávných časů*, snad už konečně vyjdou k letošním Vánocům.

Odpoledne se na skok zastavím U Kruhu s autorky pro dvojku Říša&Kejval, pak do Krakatitu odevzat Interkom do distribuce, a odtud do Londýnské, kde Daniela Mičanová četla ze své knihy *Jakubovy housle*. D. je z Brna, a tak ji náš nec nejčastěji potkává na Fénixconu, obvykle ve společnosti jejího agenta a spoluautora Kryštofa Kudláče.

Přeložila několik knih o starém Egyptě, což se, jak nám sama autorka řekla, nemohlo nepodepsat na jejím vlastním psaní. S Kryštofem nedávno napsala povídku, která by měla vyjít v prosincové Pevnosti, čtená ukázka byla příjemně

viktoriánská, mimo jiné v ní vystupovaly dvě kočky, a kocoura s kokney přízvukem četla autorka opravdu skvěle.

Autorské čtení přerušoval Komár houslovými a saxofonovými produkcemi a JWP nadšeným povzbuzováním. Dále zde byli k zahlédnutí, pokud dokonce nebyli součástí programu, Martin Čapek, Antonín Kudláč, Pavel Čapek, Pavel Koutský (ten vše dokumentoval) a cca deset mně neznámých fanoušků DM (něco z toho asi Kryštofovy studentky).

Jako pohoštění Daniela již tradičně napekla perníková zvířátka, moc dobrá, stejně jako recenze v hantecu, viz str. 12.

Parcon – Istrocon

● **21. září** vyrazím s drobnou rezervou na místo srazu na I. P. Pavlova, MHD ale mínilo jinak, Evropská dost dezorganizovaná stavbou metra se ucpala, když spadla trolej. Vydal jsem se tedy s taškou plnou Interkomů a knih pěšky k metru, našťásti se ale doprava obnovila potom, co jsem ušel asi dvě zastávky.

Na ípaku našťásti do dále svítilo Pagiho smaragdové tričko, takže jsem neztrácel čas hledáním auta a rychle se nalodil. Pagimu nedávno sundali sádku z nohy, já byl po pobytu v nemocnici (a právě prodělané cestě) taky trochu z formy, Jolana Tichá se nedávno (v rámci stmelování 02 kolektivu) vymlátla na kolečkových bruslích, takže jediný zdravý v autě byl Honza Tichý.

Našťásti jsme ale díky dost brzkému odjezdu ještě před dešátou chytili celkem průjezdnou dálnici, takže cesta do Bratislavy byla naprosto pohodová. Pagi nás vyhodil před hotelem Turist, kde mi již Vířa Štach zajistil ubytování a vyzvedl nezbytný ovladač TV, takže jsem se po krátké době vydal do paláce Istropolis, dříve Domu odborů. První domorodec, s kterým jsem ve městě mluvil, byla paní v nejlepších letech, která stejně jako já zabloudila v monstrózním podchodu pod křižovatkou Trnavského myta a Vajnorské ulice. Když zjistila, že jsem z Čech, řekla, že má Čechy moc ráda, a podivovala se, co zde robím, že je to tu (v Blavě, na Slovensku?) hrozné. Řekl jsem jí, že se v neděli zase vracím, což komentovala slovy: Chvála bohu. Možná to souviselo s tím, že druhý domorodec se mě ptal, jestli nemám nějaké zbytečné drobné.

2012 Miloš Lacika

2012 Miloš Lacika

Před pár roky jsem tu byl na Istroconu/ComicsSalonu, tak jsem byl celkem připravený jak na rozlohu, tak počet kostýmovaných mláďat. Po kratším hledání jsem našel sálek Parcon/Fandom, kde jsem ještě zastihl konec pořadu Minulost Istroconu a Parcony na Slovensku, vedl jej Martin Králik, který mi udělal radost, když řekl, že většinu starších informací čerpal z webového archivu Interkomu.

Martin Králik moderoval i ostatní pořady věnované hlavně slovenskému fandomu (bylo velmi přínosné, že se zaměřil takto konkrétně, je možné, že časem potkáme některé z návštěvníků jeho pořadu v řadách ČS fandomu) a jeho elektronickému časopisu Jupiter. Dověděli jsme se, že jeho název má slučovat SF i fantasy složku, protože Jupiter je jak bůh, tak i planeta. Ve skutečnosti ale jde o název restauračního zařízení, kde se scházeli bratislavští fanové a kde se asi také zrodil nápad vydávat časopis (tedy scházeli se i v Kometě a Meteoru, ale jejich názvy už někdo použil).

● **22. září** se sekce fandom přestěhovala do značně větších prostor a občas na některou přednášku zabloudili i příslušníci maskované většiny. Ráno jsem stihl konec dražby a dokonce jsem jednu knihu vydražil, skoro jistě ji mám, ale kde ji mezi ostatními hledat.

Následovala komentovaná přehlídka fotografií Jána Žižky a od dvanácté vzpomínkový pořad na Vlada Srponě. Doufám, že jsem se nikoho nedotkl větou: *Vlado ztělesňoval českou představu Slováků: byl štědrý, spontánní, velkého srdce, gróf a fanfaron...*

Pak jsem si nenechal ujít velký křest knihy Čas hrdinův a podpisovku jejich autorů, škoda, že nemohl přijet Jožo Girovský... Prý ho zlobí zdraví, ale já mám za to, že se dozvěděl, že na Istroconu bude pověstné horské brněnské komando (a opravdu za mnou v řadě seděli Marvin, Petra Štrosová, Zdena HT a Piter). Autoři Času hrdinův byli sympatičtí, ti mladší z nich mně neznámí, doufám, že to první se po přečtení jejich povídek nezmění a to druhé ano.

Při cestě do Sci-fi sálu jsem nakoukl do Velkého sálu, kde probíhala přehlídka Cosplay, ale zdálo se mi, že není tak plná jako před lety, odhadl bych, že ze 1200 míst byla tak polovina neobsazená.

Hlavním programem sobotního večera bylo tradiční předá

vání cen Československého fandomu a Karla Čapka. Oběma se Pagi a Lulu zhostili na výtečnou, Lulu svou bezprostředností zářila stejně jako rudými šaty. Oběma patří náš dík i za inovaci ceremoniálu, který už poněkud upadal do rutiny.

Mloka in memoriam pro Vlada Srponě jsem převzal já a bude předán jeho dceři Tatianě, Mloka za celoživotní zásluhy o SF získal František Novotný, Ludvíka Ján Žižka a Dráčika Martin Králik.

Po ceremoniálu jsem se ještě seznámil s letošní vítězkou Ceny Karla Čapka, klasickou filoložkou těsně po škole Janou Vaňkovou a pak jsme vyrazili do Staroslovienského pivovaru (toaletami spojeného s Radošínským naivním divadlem:). Účastníci Istroconu se zde rozdělili jako nemísitelné kapaliny, ti, kteří se alespoň občas ukázali v sekci fandom, zde byli skoro všichni, z maskované většiny naopak nikdo. Pivovar sice oficiálně zavíral stejně jako Dom odborov Istropolis ve dvacet dva, ale až na dost pomalou obsluhu nebyl problém, když jsme zde setrvali až do půlnoci. Já si konečně našel chvíli, abych promluvil s Lament a Pavlou FP Lžičarovou.

● **23. září** když toho dne před hotelem Turist Pagi zase nakládal, Honza Tichý docela kulhal, nejdřív jsem si myslel, že chce jenom zapadnout do kolektivu, ale on, místo aby con strávil někde v bezpečí krčmy nebo na pořadech Martina Králíka, riskoval vycházku po Bratislavě a před SND přehlédl díru v chodníku. Vymátl se velice, nicméně si pochvaloval, že mu lidé, místo aby jej jako v Praze překročili, nabízeli pomoc.

Nevěřil bych, že to kdy řeknu, ale když porovnávám hektický Istrocon/ComicsSalon s posledními dny FF, musím uznat, že mi spíše vyhovovalo poklidné ospalé užívání si sobotního odpoledne v Chotěboři. Na druhou stranu Bratislava bodovala přítomností mnoha slovenských přátel, zkrátka každá legrace něco stojí.

● **24. září** Filip v RUR (oprávněně) brblá, jestli by klub nebylo lepší s touhle docházkovou morálkou zavřít, a pak povídáme o Parconu/Istroconu/Anime-ComicsConu. Nejmenovaný přítomný knihkupec byl rád, že nakonec zůstal doma, potom co jsem mu řekl, že cosplaye slovenských děvčat nedosahují explicitnosti těch z Advíku.

● **25. září** se u mě zastavila Adéla Kalousková, hledá práci překladatelky či správkyně webu nebo lokalizátorky PC her, kdybyste o něčem věděli, dejte mi vědět.

KJV aneb čajovníky, čajníky a pandy

● **26. října** jsem do Klubu Julese Vernea v Matu přijel s Peřou Pavelkem mezi prvními, v salónku zatím studovali jídelní lístek jen Egon Čierný, Franta Novotný a Roman Štědroňský. Pak dorazili Pavel Nosek, Filip Gotfrid, Líba Mohelská a Honza Vaněk jr. Později ještě Robert Rameš a přednášející Richard Klíčník. A nakonec se objevili Petr Brodský a Stáňa Lálová s dámami, se kterými pořádají přednášky v Národní knihovně či PEN klubu.

Richard velice vtipně komentoval desítky fotografií, které v Číně pořídil, cílem jeho cesty byl, zdá se, čaj ve všech podobách, od návštěvy čajovníkových „plantáží“ v nepříliš dostupných horských vesnicích, přes nákup na tržištích až po návštěvu hrnčířských dílen, kde se vyrábějí tradiční čínské konvičky, jejichž cena je nyní, kdy Číňané (ne všichni, ale i tak jich jsou desítky či stovky miliónů) bohatnou, velmi drahé. Ale nejen čajem živ je člověk, velká část zbylých fotografií byla věnována jídlům na tržištích a většina ho byla podle vzhledu a prý i kvality požitelná pro Evropana.

Martin, Vilma a Michaela

Richard navštívil spoustu buddhistických památek, ale protože jich tam mají hodně a komunistický režim, pokud je přímo neničil, měl jiné priority, tak mnohé vypadají na svůj věk, tedy okolo dvou tisíc let.

Největší dojem na Richarda ale udělala přírodní rezervace Ťiu-džaj-kou, něco jako Yosemitejský národní park na třetí, rozkládá se totiž ve třech nadmořských výškách. Ten se nebudu pokoušet popisovat, to se slovy nedá, ale pak se Richard dostal k poslední své obsesi a promítl nám asi padesát fotografií pand, tedy skoro desetinu toho, co nafotil.

● **28. září** a prodloužený víkend okolo něho jsem ponechal v rukou děvčat, protože jsem měl dojem, že se smlouvají na společnou návštěvu tunelu Blanka a výstavy Zlaté buly sicilské. Nakonec to dopadlo tak, že Michaela a Vilma uspořádaly separátní výpravy, alespoň se nemusely někde hledat, Miša navíc potkala Petra Hanuše a já doma udělal kus práce na tomto IK.

● **29. září** v podobném duchu vyrazíme na výstavu Zlaté buly. Jolana nás varovala před velkým zájmem veřejnosti, ale když jsme z autobusu na Chodovci viděli tu frontu, tak jsme ani nechtěli vystoupit. Pak jsem se přece jen postavil na její konec a

Miša se šla zeptat na začátek, od kdy tam dotyční stojí, a když se dověděla, že již dvě hodiny, tak ani nijak neprotestovala a vyrazili jsme k Sanče. Následovala několikahodinová velmi příjemná směs konverzace prokládaná vybraným jídlem a likéry. Já snad založím kroužek přátel české historie, ale jak zařadit, aby vždy byla fronta tak dlouhá?

● **1. října** jsem v RUR trpěl zvláštní slepozrakostí, k Filipově malé radosti jsem se dožadoval k nahlédnutí knihy Fáse gravitace, a když mi ji ukázal na stolku s novinkami, tvrdil jsem mu, že tam chybí Fénix české autorky Ilony Zikové, ležela hned vedle, knihkupci to opravdu nemají lehké.

● **2. října** mám nakladatelský den, obědvám se Zdeňkem Pobudou z EPOCHY a v podvečer natrefím Vlastu Talaše v krámku v Řeznické. Triton nechám až na příští týden.

● **3. října** slavíme korejský státní svátek jako přípravu na páteční večírek. S Michaelou jsme do Hiltonu dorazili dost těsně před dvanáctou, ale Viktor s Haničkou, Martin s Vilmou, Honza s Jolanou a druhý Honza s Líbou přišli až po nás, takže jsme

Honza, Líba, Honza a Jolana

nestihli uzurpovat žádný stůl. Z dalších známých jsem objevil Vlastu Talaše v družném rozhovoru s Richardem Klíčníkem (Argo vydá díky Jardovi Olšovi několik korejských románů), Filipa Škábů, Miloše Podpěru s chotí Radkou (ten reprezentoval českou obec hráčů Go), Františku Vrbenskou s manželem, a Jaroslava Olšu staršího s malajským velvyslancem. Sanča to vzdala, ale objevil se její přítel Evžen. Pan velvyslanec musel učinit stejný postřeh jako kdysi Miša Neffová, scifisté se vyskytují převážně ve velkém množství.

Vyslechli jsme si zpívané korejské a české hymny v podání operních zpěvaček a pak projevy Jeho Excelence Gabriela Oh a předsedy senátu Milana Štěcha. Musím říci, že Rychetský mě loni zaujal víc, odboráři rétorice zjevně moc nedají.

Následovala opulentní ochutnávka korejských specialit; protože jsem se vždy zařadil do nejkratší fronty, která se pravidelně ukázala mířit k evropskému koutku, tak snad zůstanu nepotrestán.

A cestou domů jsem ještě potkal otce Julie Novákové, takže to byl den společensky opravdu na úrovni.

Zdeněk Rampas

dokončení ze strany 1

Streda – Gulášový deň

Tento rok pod taktovkou Dárečka, Krtka a pomocného kuchára Zdeňka. Tento rok žiadne omeškanie. Bolo uvarené na čas a posledné roky je guláš stále lepší a lepší. Mäsko mäksie a mäksie, čo je dobrá správa pre nás s problémovým chrupom. Kým sa čakalo na guláš, bola skvelá šanca prezrieť si už historické kroniky z prvých ročníkov Tatraconu, ktoré uchováva Mio. Úžasné snímky a úžasné spomienky na staré časy, ktoré sa preberali vyslovene hodiny a stále dokola. A veľká dávka nostalgie, ako aj zábavy pri pohľade na niektoré zmeny, ktoré na účastníkoch čas napáchal. No a v stredu zavítala aj návšteva z Košíc. Šimon a Jaro Lupečka. Síce sa nezdržali dlho, ale bolo od nich milé, že prišli.

Štvrtok – bowling deň

Tak toto môžem. Celý rok sa bowlingu vyhýbam, no k Tatraconu neodmysliteľne patrí. Kde sú tie časy, keď nám machri ukazovali svoje rekordné kolá. Vlasta Talaš i Šimon už nekazia skóre nám začiatočníkom, a tak môžeme hrdlo hlásiť, že sa rok od roka lepšie.

2012 Miloš Lacika

Piatok – turistický deň

Ďalší tradičný deň. A tradičná túra na Suchú Belu. Z môjho pohľadu, celý týždeň som sa povaloval s knihou, tak už si to nebudem kaziť. A tak som čítal a oddychoval. Poobedie bolo krásne, pretože z chvíľkových mrakov na pár metroch pršalo a o niekoľko metrov ďalej páliło slnko. Jednoducho oddych. Deň sme zakončili príjemnou večerou na Lesnici a už zostávala iba tá sobota.

Sobota – rozlúčka

I ten posledný deň má svoje čaro. Vstať, raňajkovať, baliť, premýšľať, prečo je teraz tých vecí viac, ako keď som prišiel. Odfotiť finálny kozub s prázdnyimi fľašami od whisky. Skontrolovať svoj zápis v kronike. Rozlúčiť sa s priateľmi a určiť sa sľúbiť, že ďalší rok som tu zasa.

Tatracon aj naďalej zostáva mojou srdcovkou. Vďaka prostrediu, vďaka ľuďom, vďaka vzťahom. O rok dovidenia.

Miloš Lacika

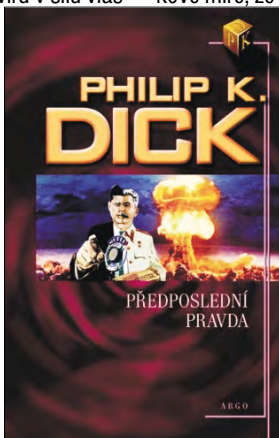
Philip K. Dick: Předposlední pravda

Amerika je na povrchu zcela zničená válkou, a proto její občané žijí hluboko pod zemí, kam nedosáhne radiace. Pro povzbuzení k nim pravidelně promlouvá jejich vůdce. Informuje je o průběhu války, ale nikdy neztrácí optimismus a víru v sílu vlastenectví.

Pro Nicholase se však realita rapidně změní, když ho jeho podzemní kolegové donutí prokopat se tajně na povrch a pokusit se sehnat umělou slezinu pro posledního zručného technika v jejich buňce...

Nakladatelství Argo svědomitě plní svůj plán a zaplavuje Česko díly génia znepokojivosti a paranoie v jednotné úpravě. I překladům těchto knih věnuje velkou péči a světuje je nejen schopným a jazykově nadaným překladatelům, ale také znalcům Dickova díla. Díky tomu si můžete skvělý překlad Filipa Krajníka vychutnat tak, jako by k vám mluvil sám mistr.

Předposlední pravda patří k příběhům, které napsal Dick ve svých nejlepších letech. Je to poznat na lehkosti, s jakou dokáže vyjádřit svou vizi tak, aby byla zcela srozumitelná a zároveň nebyla zjednodušená až na kost. K tomu si přimyslete na mistra výjimečně akční styl, který je dosti vzdálený jeho nejslavnějším „filozofickým traktátům“ Sní androidi o elektrických ovečkách? nebo UBIK. Pokud tedy po této knize sáhnete, dostanete čtivý příběh s klasickou paranoidní pachutí, který vás donutí zamyslet se nad povahou naší reality. Opět.

Ale přestože se Dickovy obsese v jeho knihách stále opakují, neznamená to, že by vám stačilo přečíst si jen pár jeho titulů. Naopak. Jeho vize jsou přesvědčivé a znepokojující v takové míře, že si je právě proto všichni potřebujeme připomínat co nejčastěji. Jako by po dočtení každé jeho knihy spadla opona, kterou nám někdo drží před očima. Jenže za pár hodin, nebo dní, když přestaneme dávat pozor a podezíravě se rozhlížet kolem sebe, opona nás zase zahálí. Proto nebudeme Dicka nikdy dost.

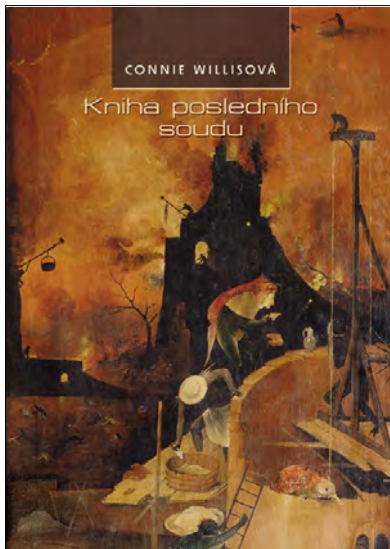
Také **Předposlední pravda** se zabývá tím, co je realita, a jestli to není jen vnucená lež, která se někomu zatraceně hodí. Běh světa nám už dávno ukázal, že Dick a jemu podobní měli vždycy pravdu, a my už to většinou přijímáme jako fakt. Ale neměli bychom zapomínat, že na rozdíl od negativních štváčů, kteří vidí věci za oponou zjednodušeně a tendenčně, tedy podléhají dalšímu klamu, si Dick vždy uvědomoval, že skutečná pravda není tak jednoduchá a nedá se většinou shrnout do jedné věty. A v okamžiku, kdy už se zdá, že všechno dává smysl, objeví se další střípek a celistvý obraz rozmetá. Tak se z mnoha přehledných pravd stávají pravdy předposlední, těsně před dalším velkým odhalením...

Lament

Philip K. Dick / Penultimate truth / Předposlední pravda, Argo, 2012, překlad Filip Krajník, 239 str., 298 Kč

Velmistryně a promarněná šance

V žánru sci-fi existuje spousta lepších časovek, tedy knih zabývajících se cestováním v čase a jeho důsledky. Existuje i řada lepších historických románů zasazených do času středověké morové epidemie. Američanka **Connie Willisová** (nar. 1945) se pokusila o unikát tím, že jedno s druhým spojila do bezesporu zajímavého celku. Ale neuspěla, přinejmenším ne tak, jak by čtenář od tak atraktivního konceptu očekával. Speculativní román o cestování v čase za sebou vleče ztěžklé siamské dvojče rádo by závažného historického románu, jež mu kdečím, prostými historickými fakty počínaje a nutností melodramatické středověké zápletky konče, brání v rozletu. V představitosti, ve svižnosti, navíc blokuje vršení překvapivých paradoxů, tedy všechny podstatné elementy, které čtenář od takového typu lektury očekává. Jako seriózní historický román – některé americké čtenářské opičky na diskusních fórech knihu právě za něj vážně považují – by *Kniha posledního soudu* vyžadovala ještě hlubší studium reálií a bohatší zdrojový arzenál, než jaký při vši účtí má. Willisová – na rozdíl od rodáka

a autora tematicky spřízněné historické SF **Michaela Flynna** *Eifelheim* – neuvádí zdroje, ale třeba už jen z toho, jak některé nastudované detaily a zajímavé maličkosti opakuje na různých místech knihy i třikrát, lze usuzovat, že přebohaté nebyly.

Rozsahem, ale i propracovaností a koncepcí patří kniha k těm, na něž se s oblibou větší přídomek ambiciózní. Znalce a milovníky historických románů – nepatřím k nim, a tak vyslovuji jen domněnku – však stěží něčím překvapí. Budou patrně postrádat grandióznost seriálních děl z této kategorie a paralelní vyprávěčskou linii, zasazenou do prostředí oxfordské univerzity poloviny 21. století, odkud se v knize odvíjí vše sci-fi tvorné, budou zřejmě považovat za rušivý, falešný prvek.

Zlověstnější ambice ale vykazuje kniha ve vztahu k science-fiction. O nejuvědomělejších pracantech na jejích vinicích se ví, že dělali všechno možné, aby se vymanili z tzv. ghetta SF, kde se cítili jednak svázáni a jednak nedocenění. Nemnoha se to i podařilo: volným krokem, aniž to předem tušili, hranici ghetta překročili. Velmistryně SF žánru Willisová, věččená vedle tohoto oficiálního titulu (dostala jej za celoživotní dílo v roce 2011) i desítkami žánrových cen, o to svou tvorbou rovněž usiluje a tento její román (mimořádně už 20 let starý) není výjimkou. Ale vinou trvalé nespojitosti – její dvě roviny se spolu snad jen s výjimkou finále nikdy uspokojivě neprolnou, byť jedna bezprostředně vyvěrá z druhé – zavedla svou knihu do jiného početného ghetta: do ghetta těch, kteří se usilovně, ze všech sil snažili vymanit se z úzkých žánrových mantinelů a tím či oním způsobem neuspěli. To už si více cením přímočaré,

možná poněkud prostoduché a určitě neambiciózní hry se spekulacemi, jak ji v časovém provedení nabízel třeba **Dick** nebo **Heinlein**, na druhém pólu snad i **Jirásk**... no dobře, tak **Sienkiewicz**.

Byla-li řeč o neuspokojivé provázanosti obou časově-vyprávěčských rovin románu, nelze se nepozastavit nad prvkem, který by se jako pojivo ideálně hodil. Oxfordská univerzita vysílá studentku do raného středověku, do času těsně před vypuknutím epidemie Černé smrti, morové rány, jež ve 14. století zdecimovala Evropu. Kivrin se však nedopatřením ocitne přímo v jejím rozpuku – a román pak líčí pokusy zachránit ji z nebezpečné éry a paralelně i její boj o přežití a pomoc bližním, s nimiž se za mnohatýdenního nuceného pobytu v dávnověku spřátelí. K onomu osudovému nedopatření dojde vinou indispozice hlavního technika stroje času. Zrovna v té chvíli totiž v naší době propuká zprvu neidentifikovaná smrtící epidemie a on patří mezi její první oběti. Tedy vedle boje s morem v temnověku sledujeme souběžně i boj našich plus mínus současných

ků s nákazou a její vymýcení. Willisová zůstává u prosté paralely, zamlžené a s nejednoznačným výkladem, zatímco čtenář čeká úzkou souvislost mezi jednou a druhou epidemií, průnik bakterií časovým portálem, a tedy nehynoucí odpovědnost naší éry za zlo v minulosti. Takové kauzality, kterou by vykouzlili mistři časovek, se nedočkáme a příběh dál plyne ve dvou časových rovinách, které se s výjimkou studující vetřelkyně nijak neprolínají.

K dobru Willisové je bezesporu třeba přičíst solidní charakterizaci postav na obou stranách časové bariéry. Jsou živoucí, vzbuzují empatii, a to částečně zakryje skutečnost, že víceméně o nic nejde. Na stránkách knihy nedojde k žádné převratné disputaci na téma náboženství, byť ohromně zajímavá postava středověkého kněze, samotná morová rána a koneckonců i příchod z jiného času, již hrozí obvinění z čarodějnictví, k tomu přímo vybízejí. Neřeší se politika, i když studentka se uchýlí do rodiny, jež je jí lehce poznamenaná. Řeší se jenom mor a jak před ním zachránit trosečníci v čase. A nakonec i to Willisová vyřešila nenápaditě, přímočaře, nekonfliktně. Třebaže Černá smrt vylidnila Evropu, oxfordským akademikům se podaří dostat se do kýženeho časového bodu a studentku zachránit.

Poslední soud? Nekonal se.

Roman Lipčák
iLiteratura.cz

Connie Willisová: Kniha posledního soudu. Přel. Lenka Adamcová, Stanislav Juhaňák – Triton, Praha, 2012, 552 s.

Václav Holanec: Herci (Rok 1956 třikrát jinak)

Literární cena Knížího klubu si navzdory tři roky starému skandálu s falešnou identitou „vietnamské“ spisovatelky drží dobrou pověst „objevitelského“ ocenění. Tím, že odměňuje dosud nepublikovaný rukopis, dává šanci autorům začínajícím, kteří jinak často čelí odmítnutím opatrných nakladatelů. Za sedmáct ročníků to tak samozřejmě nedopadlo vždy, nicméně několik slibných literárních kariér se díky ceně nastrovat podařilo: namátkou Jaroslav Rudiš, Hana Andronikova, Jiří Šulc či Martin Šmaus. Není vyloučeno, že se to povede také nyní, byť oceněný **Václav Holanec** (nar. 1970) není úplný začátečník.

Původně filmový kritik a teoretik (mj. autor populárně naučné encyklopedie *99 filmů moderní kinematografie*), který se dnes žije převážně jako televizní scenárista (epizoda „novácké“ série *Soukromé pasti Malý terorista* či televizní filmy *ČT Stříbrná vůně mrazu* a *Dům u Zlatého úsvitu*), napsal svůj první román *Herci* na základě vlastního dosud nerealizovaného filmového scénáře, který již bodoval ve scénaristické soutěži Sazky při cenách Český lev. Vzniklé dílo však již s formátem scénáře nic společného nemá: jde o vynalézavou (můžeme říci postmoderní) literární hru, jakých v českém prostředí mnoho nevzniká.

Holanecova kniha se totiž skládá ze tří částí, které vždy sledují tytéž události v jednom prestižním pražském divadle, s týmiž postavami. Rozdíl, pochopitelně dost podstatný, je v tom, že zatímco první část se odehrává v roce 1956, tak jak jej známe (někteří z vlastní zkušenosti, jiní z prací historiků), další dvě části líčí totéž roce v 1956 alternativním, který vznikl již jen v autorově fantazii, jistěže podložené dobrým studiem dobových pramenů. Druhá část vychází z předpokladu, že Hitler uzavřel příměří se Spojenci a dál trvá existence Protektorátu, třetí z toho, že Gottwaldovi se v únoru 1948 nepodařil převrat a Československo zůstává demokratickou republikou. Autor rozehrává identickou situaci s přípravou premiéry *Fausta* v prostředí diktatury komunistické a fašistické a v prostředí nepříliš silné demokracie, ohrožované stále zejména komunisty.

Herce tedy lze považovat za žánr takzvané alternativní historie, kdy se postavy ocitají uprostřed dějinných událostí pokřivených či protichůdných vzhledem k tomu, jak o nich učí historici. Je to žánr přiřazovaný obvykle ke sci-fi, což však v tomto případě naprosto neplatí – Holanec sleduje osobní dramata různých lidských typů (cynický intrikán, naivní mladá herečka, životem usmýkaná stárnoucí herecká hvězda, komunistický odbojář či populární herec, který si zadal s nacisty) v mlýnici

osobních, mocenských i uměleckých ambicí, ideologických a politických pletich i milostných vzplanutí a žárlivosti. Do sebe zahleděné a emocionálně vypjaté prostředí pražského divadla před očekávanou premiérou je ideální k tomu, aby toto drama mohlo ústít do velkých osobních tragédií.

Vzájemné střety všech vracejících se postav v různých společensko-historických kontextech nutně vyžadují od autora značnou kombinatorickou dovednost: přisoudit postavě její správné místo v daném režimu a sledovat její vývoj v době, kdy tento režim trochu povoluje. A ještě udržet pozornost čtenáře nejen tím, že bude sledovat, jak jinak se postavy chovají, ale také každou jednotlivou variantou příběhu. Holanec to zvládá velmi dobře, žádná z variant si není podobná, byť všechny končí záměrně stejně, tragickou smrtí některé z hlavních postav a nástupem či upevněním pozic zákeřných intrikánů. Asi by bylo možné mít drobné výhrady k třetí, „demokratické“ epizodě, kdy Holanec demokracii v 50. letech přisuzuje více prvků naší demokracie aktuální (především obavy herců z moci bulváru, který byl tou dobou v Evropě poměrně krotký), než by hypoteticky mohla mít. Ale jinak laik těžko najde nějakou historickou chybu.

Václav Holanec klade důraz na děj a na postavy, jazyku tolik pozornosti nevěnuje: píše jednoduchým, civilním stylem, občas se pouští do metafor; se střídavým úspěchem. Zato svým postavám se věnuje zevrubně. Každá má svůj příběh, identický ve všech variantách do konce války, pak už se osudy liší podle příslušného politického uspořádání. Zde lze nalézt snad jedinou citelnější slabinu knihy: minulost, motivace i činy některých postav (v každém díle to bývají postavy jiné) jsou do detailu vylíčeny na prostoru, který se zdá být buď trochu malý, nebo naopak zbytečně velký. Jistě: kdyby autor všechny příběhy roze-psal, asi by z toho musely být tři samostatné svazky (už takto má kniha 364 stran). Ale mohl jít i druhou cestou a některým postavám ponechat jejich tajemství, nedořikávat o nich první poslední; text by to neochudilo. Možná je to relik scenáristického řemesla, kdy ve scénářích také bývá řečeno více než pak v samotném filmu, možná jen nezkušenost literárního začátečníka. Jinak ale kniha debut ničím nepřipomíná: natolik je nápaditá a řemeslně jistá.

Pavel Mandys

ILiteratura.cz a Hospodářské noviny

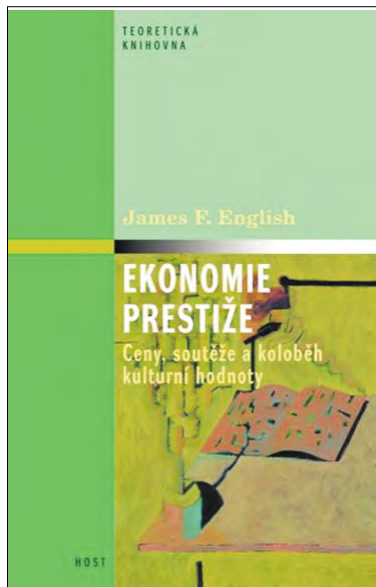
Václav Holanec: Herci. Kníží klub, Praha, 2012, 364 s.

CKČ hledá oblastního koordinátora pro Prahu, máte-li zájem, ozvěte se Jiřině Vorlové, spojení na str. 29.

Když je cen více než umělců

Zabývat se něčím tak přízemním, jako je takzvaný literární provoz, to bývá pro většinu literárních vědců představa málo lákavá, ba ponižující. Skvělá práce **Jamese F. Englishe** *Ekonomie prestiže* však ukazuje, že analýza tohoto prostředí může přinášet pronikavé a užitečné úvahy – a navíc je velmi zábavná.

Studie amerického literárního vědce (nar. 1958) navazuje na dílo francouzského sociologa, antropologa a filozofa **Pierra Bourdieua** (1930–2002), který jako jeden z prvních začal prosazovat do bádání o kultuře nejen sociologické, ale také ekonomické modely. Česky od Bourdieua vyšlo pět knih, literárnímu (a širěji kulturnímu) světu se věnuje loni vydaná studie *Pravidla umění*, kterou, stejně jako *Ekonomii prestiže*, vydalo nakladatelství Host v edici Teoretická knihovna. Dosti výstižnou charakteristiku tohoto směru uvažování uvádí English, když Bourdieua doslovně cituje: „rozšířit ekonomický kalkul bez rozdílu na veškeré zboží, které se prezentuje jako vzácné a hodné poptávky v jisté konkrétní formě – může to být milé slovo nebo úsměv (...), výzva nebo urážka, pocta nebo pocty, pravomoc nebo potěšení, klep nebo vědecká informace, významování nebo uznání“.

glis při výzkumu využíval častěji novinových článků než odborné literatury, další informace sháněl osobně u organizátorů cen. Zajímaly ho přitom jak ceny nejslavnější, tak různé lokální i obskurní vavříny, anticeny i ceny parodické – i ty jsou pro něj cennými dílky do rozmanité mozaiky, protože často v menším měřítku poukazují na výhody, poklesky a trendy cen globálně známých. Jako Američan se English věnuje především anglosaskému světu a cenám globálně známým (kromě Nobelovy ceny za literaturu ještě francouzským cenám, zvláštní kapitolu věnuje vzestupu world music a tomu, jak k tomu přispěla lokální i mezinárodní ocenění). Škoda, že opomíjí například pozoruhodnou a neuvěřitelně bohatou (co do počtu i co do objemu finančních prostředků věnovaných vítězům) oblast literárních cen německých a jejich možnou roli při vyrovnávání se s traumatem nacistické minulosti se vším tím pálením knih a pronásledováním nepohodlných autorů. O cenách českých samozřejmě od Englishe nepadne ani slovo, to však napravují literární historici **Pavel Janáček** a **Jiří Trávniček**, kteří v téměř šedesátistránkovém dodatku sumarizují historii českého oceňování umělců a literátů zejména.

Literatura skrze termíny ekonomie

English si od Bourdieua vypůjčuje termíny kapitál a pole, respektive jejich obecnější významy – namísto pouze finančního kapitálu tedy pracuje s pojmy symbolický či kulturní kapitál. Sám k nim přidává další ekonomické pojmy (investice, návratnost, oběh), přičemž si zároveň uvědomuje nebezpečí „zjednodušujícího ekonomismu“. Pro analýzu literárního provozu (či – slovy Bourdieua a Englishe – literárního pole) je to rozhodně metoda nanejvýš platná.

English není jediný, kdo ji na svět literatury adaptoval, ještě před *Ekonomií prestiže* (2005) vyšla jiná významná práce francouzské badatelky **Pascale Casanova** nazvaná *Světová republika literatury* (1999), kterou shodou okolností téměř současně s *Ekonomií prestiže* vydalo v českém překladu nakladatelství Karolinum. Casanova se však věnuje méně konkrétním prvkům a více obecnějším trendům uvnitř literárního pole – soupeření mezi národními literaturami, (re)definování literárních center a periferií a podobně. To English se soustřeďuje na jednu jedinou, zato velmi viditelnou složku uměleckého provozu – totiž na ceny, oceňování umělců.

O jednotlivých uměleckých cenách již byly napsány mnohé monografie (o Oscarech, Grammy či Emmy, o Nobelových či Pulitzerových cenách), dosud však neexistovala kniha, která by se na fenomén oceňování umělců podívala komplexně. En-

Zisky a ztráty ve vznešené oblasti

Pokud by někdo od *Ekonomie prestiže* očekával nějakou jízlivou kritiku „průmyslu cen“, asi bude dost překvapen. English totiž nejenže na celou věc hledí přísně objektivně, ale veškeré dlouhodobé i dočasné kritiky cen vtahuje do systému – podle něj jsou kritici cen důležitou součástí jejich celkové image a jakýkoliv skandál, který se kolem některé ceny odehraje, je jen vítanou reklamou. Kritik nějakého ocenění (ať jde o kritiku rozhodnutí poroty nebo o kritiku charakteru ceny jako takové) je podle Englishe jen dalším hráčem na trhu s prestiží: jeho kritika, jakkoliv může být racionální a přesná, totiž nejpozději ve druhém plánu obsahuje ambici zvýšit svému autorovi symbolický kapitál. Čím věhlasnější je kritizovaná cena či autor a čím ostřejší taková kritika je, tím větší může být „zisk“ tohoto symbolického kapitálu; záleží samozřejmě také na tom, zda si takové kritiky někdo povšimne. Na názorných příkladech přitom English dokazuje, že kritici bývají často bývalými nebo budoucími porotci v cenách, které kritizují: strategií organizátorů cen, jak posílit prestižní kapitál ceny, bývá právě zapojení kritiků do svých řad, naopak strategií bývalých porotců, jak neztratit prestižní kapitál, který získali svou účastí v porotě, bývá kritika aktuálních porotců a jejich rozhodnutí. Na *Ekonomii prestiže* je neobyčejně cenné, jak věcně, ale nemilosrdně autor operuje s ambicemi lidí „od literatury“ (ať to jsou literární kritici a

vědci či samotní spisovatelé), které tito lidé nikdy nedávají na jevo a často si je ani nepřipouštějí sami před sebou – protože se přece pohybují v oblasti, která je na to příliš vznešená.

Případný zisk symbolického nebo prestižního kapitálu přitom English nedává do přímé spojitosti s budoucím ziskem tradičního kapitálu finančního – může to nastat a také to převážně nastává, avšak kapitál prestiže je hodnotou sám o sobě, kterou lze směňovat jak za peníze, tak za jiný symbolický či prestižní kapitál. Neboli – je-li nějaký literární vědec dostatečně významný, organizátoři ceny usilují o to, aby jej získali do poroty. A členství v porotě ceny zároveň posílí prestiž dotyčného vědce. Nemusí to být nutně cena zvláště významná, stačí prostý fakt členství, který, nejlépe když je zmnožen členstvími v dalších porotách, se pak skvěle vyjímá ve všech životopisech. To samé platí o autorech – English případně připomíná, že nekrology se v posledních letech proměnily ve výčet cen, které ten či onen umělec za svého života získal. Čím více a čím významnějších, tím větší to byl umělec. Tento jev je samozřejmě odrazem způsobu práce tiskových agentur a novinářů v masmédiích, kteří nemají čas na to, aby se během stále kratších časových termínů, v nichž musejí stihnout uzávěrku (anebo v internetovém vydání předběhnout konkurenci), začetli do díla dotyčného autora. Ale svědčí to i o rostoucím významu cen v procesu takzvaného posvěcení.

Jak se z textu stane literatura

Termínem posvěcení se zabývá spíše Pascale Casanova: ve zkratce jde o proces, na jehož začátku je text neznámého autora a na jeho konci čítankové literární dílo. V minulosti ten proces trval obvykle dosti dlouho a jeho aktéry byli převážně literární kritici ve významných listech a na univerzitách, kteří objevili kvality dotyčného díla a přiřadili je ke kánonu literární historie. Naopak nyní se ten čas zkracuje a rozhodující roli v něm hrají právě literární ceny. English se o tento fenomén zajímá jen zlehka a je to možná jediná slabina celé knihy – bylo by užitečné, kdyby vystopoval, jak k přesunu role posvětitelů došlo. Zda to souvisí s marginalizací literární kritiky a úbytkem autoritativních osobností, nebo zda hrají hlavní roli masmédiální rychlých a jednoznačných soudech a po „sportovním“ soupeření a vítězení.

English si namísto toho všímá strmého nárůstu počtu cen v posledních zhruba třiceti letech, který neodpovídá srovnatelnému nárůstu novinek, nejen knižních. Dokládá to v přílohách s čísly a grafy. „Na konci 20. století převýšil počet udělovaných filmových cen roční produkci dlouhometrážních filmů,“ konstatuje. Podle statistik na zhruba 4500 každoročně premiérováných filmů vychází kolem 9000 cen: především výročních, národních a festivalových. Ještě vtipnější je další příloha „Vítěze bere vše“, která dokazuje, že v době inflace cen se organizátoři snaží posílit svůj prestižní kapitál tím, že cenu udělí osobnosti, z jejíhož symbolického kapitálu mohou vytěžit. Takže zpěvák Michael Jackson získal do roku 2003 240 cen, filmový režisér Steven Spielberg 90, architekt Frank Gehry 130 a rekordman mezi literáty, básník John Ashberry, alespoň 45. English dále vysvětluje rivalitu mezi cenami na úrovni národní (Pulitzerova ce-

na a Národní knižní cena v USA, Man Booker Prize vs. Costa Award v Británii, Prix Goncourt vs. Prix Renaudot ve Francii) i mezinárodní: zde je příznačná historie zakládání Mezinárodního kongresu významných ocenění ICDA, jehož iniciátor si sjednal schůzku i s lidmi z Nobelovy nadace. „Ti ho přijali srdečně a projekt podpořili,“ píše English, „ale zjevně považovali za samozřejmé, že Nobelova cena se do podobné organizace nikdy nemůže začlenit; ICDA měl chránit a bránit horní příčku pyramid cen – tedy příčku, která je těsně pod vrcholem, na němž trůní pouze Nobelova cena.“

Magnát bez vítěze

Jakožto spoluorganizátor české literární ceny Magnesia Litera jsem se velmi bavil nad líčením historek z každoroční rutiny udílení cen. O tom, jak příznivci a přátelé Toni Morrisonové otevřeným dopisem a dalším mediálním tlakem vynutili její ocenění za román *Milovaná* Pulitzerovou cenou v roce 1987, když jí předtím unikly ostatní výroční ceny. Jak mediální magnát Ted Turner založil Turnerovu cenu za beletrii zítřka, získal do poroty věhlasné autory jako Williama Styrona, Nadine Gordimerovou či Raye Bradburyho a jako prémii pro vítěze vyčlenil astronomických půl milionu dolarů – a jak se pak s těmito porotci pustil do boje, když z přihlášených prací kvůli nízké kvalitě odmítl určit vítěze; cena pak po několika letech zanikla. Jak kdekdo zakládá novou cenu poté, co umře jeho více či méně slavný přítel nebo kolega, nazve ji jeho jménem a slibuje si zvyšování věhlasu jeho jména, aniž by si uvědomil, že k tomu bude každý rok zapotřebí dost práce a peněz.

Obecně se zdá, že i v zemích, kde má literární prestiž podstatně větší hodnotu než v České republice, bývá organizace a kontext uměleckých cen obdobný: jsou snadným terčem povýšené kritiky (English to nazývá „strategií povýšenosti“), při rozhodování o vítězích se sváří ambice porotců mezi sebou navzájem i s ambicemi organizátorů, ti jsou ochotni k čemukoliv, aby svým cenám zajistili co největší publicitu, a vše je děláno často s nedostatečným finančním zájemem a tak trochu „na koleně“. A to ještě English nemohl zaznamenat loňský skandál amerických Národních knižních cen, kdy byla při nominacích vyhlášena jiná kniha, než jakou vybrala porota: porotci to totiž organizátorům oznámili telefonicky a ti se přeslechli a titul *Chime* od Fanny Billingsleyové zaměnili za *Shine* od Lauren Myracleové.

Pavel Mandys
iLiteratura.cz

James F. English: Ekonomie prestiže: Ceny, vyznamenání a oběh kulturních hodnot. Přel. Martina Neradová, Host, Brno, 2012, 416 s.

FanCity 24.-28. 10. 2012

Na sobotu 27. 10. odpoledne pozval organizátor conu Jarka Mosteckého a mě, abychom po dinosaursku zavzpomínali na staré, ne vždy jen dobré časy. (Jen abychom ještě prstíčkem nehrabali :-)) Pokud vás k účasti nepřiláká toto, mohou vás zajímat na conu přítomní herci z několika SF seriálů a řada speciálních pořadů. Více na www.fancity.cz

Zdeněk Rampas

MOJA RECENZA

(praktické cvičení v hantecu z pera pana Krasoňa, autorčina věrného internetového stínu)

Tak sem to teda hoši jako přelóskl a neco vám zahlásim. Totok teda nee, totok je těžké levingston, betelná fligna a pěkná podělávká! Nebyt autorka krasavica, ale normální borec, vysa-
dim jí takovýho bubeníčka na holó, že si téden nesedne, rozhodim jí sandál a možná ju aji trochu přiškrtim. Totok se dělá? Nemožu teda prolátnót finále, nésu Mauglín jak Brno, ale šrajbnite si za ovary, že až jednoc dočte-
te, zichr donde na moje slova.

Tak schválně. Jakási ojetina Júlíja, na tachecu pětátricet, se zabóchne do dorostenca. Na to bych eště hópl. Ale opačně? Jako nic proti zralěším babáčum s kotelnó jak pivovarská hajtra, ale mladé jungvirt vám nebude pigovat staró hrčú, o tym ani nedě-
chěte. Každé betelné pálené sokol kóme, že je lepší klofnót mladó koňu, hnedkaj se s ňó aji ogrilovat a uvařit svišťa, aby nedělala bórku, a pak si lajčít jak kingál. S láskó mě teda nevytáčete! Romantika hodila lajfu mávačku před hafo já-
rama, to věděl už aji ten staré pedál Oskar Wilduj, že jo?

To Martin Tyž, temu aspoň hókám špica borec! Slavné spivatel, co lópe těžkó krupicu, si može lajznót manželku aji s bokovkó nebo s bokovkama, o tym žádná. Akorát si měl na-

razit zichr betelnó ramlicu a hodit salám na nějakó gróse líbe ze střední. Ostatní džekyly ani nekomentuju, sajtna pakínů, matóšů a brukví. Hajfeci só betelnější, aji mají lepší hlášky, hlavně Vilma v jináču, páč tak má správná koňa vypadat.

Na finále děkovanec za palermo U Čápa, páč si zaslóží vybóchat do kameňa aji napsat do románu. Takový palušu už dneska v Brnisku nenandete. Dyž eště U Čápa čepovali, to bévala jiná věška. Lokál zadýmené, jak dyž se volí papež, u ponku půlka filozofické fakule, páč to měli přes ulicu, na každýho borca hnedkaj vyšla liška ryšavá aji clómák, a už jela špi-
ca konferenca, kam se hrabe Brusel. Mórgen sem kolikrát šněroval štatlem do domášova zrychtované pod obraz, ale kedlóbku namaka-
ňeší než Ajnštajn. K temu se nějaké kafec ne-
može nikdy vycajchnovat, tam kómelesa ni-
kdo nelapne. Místo turecka s rumunskem vaří jó talijánský patoky, takže z toho može vzniknót leda bordel v ře-
pě a tatok ubékaná lovestorka pro baby. A basta fidli.

Text vyšel jako součást e-booku *Daniely Mičánové Mlčení v růžovém*, kterou vydal *freetim(e)publishing* v roce 2012.
www.freetimepublishing.cz/kniha/mlceni-v-ruzovem

Pohádka o hodinách se zlatými koulemi

V hospodářství a krčmě „U Černých“ na okraji Pardubic měli krásnou dceru na vdávání.

Jmenovala se Maruška a raději než hovory s chlapci měla toulání po lukách. Matka a teta často Marušce domlouvaly, ať zanechá toulek a vyhledá si ženicha. Ale Maruška na jejich řeči nic nedala.

Jednou teta Marušce povídá: „Maruško, Jeník z pivovaru by tě chtěl. Je to hodný chlapec a má zlaté srdce!“ Maruška tetě se smíchem řekla: „Zlaté srdce, to nic není, tetičko. Já chci jen ženicha se zlatými koulemi!“ a odběhla zalít zahradu.

Teta si povzdychla: „Holka zatrolená... ale já ti ukážu!“ Teta měla strýce, který dělal vrátného v hradeckých kasárnách. Druhý den ráno se teta svezla na perníkářském voze do Hradce.

Zašla za strýcem a povídá: „Mám trápení s naší holkou, Matěji. Umyslela si, že si vezme jen ženicha se zlatými koulemi. Vy tady máte spousty vojáčků, nemá některý z nich zlaté koule?“

Matěj se zamyslela a povídá: „No baže! Máme tady jednoho Maďara, Ištván se jmenuje. A tomu se přes řídké vojenské sukno zlato trpytí!“

Tetka hned běžela za Ištvánem a srdečně ho pozvala na návštěvu Pardubic o volném dni.

Za pár dní Ištván vkročil do krčmy „U Černých“. Marušce oskočilo srdce a zčervenala jako pivoňka. Dlouho si s Ištvánem povídali, ale Ištván byl stále velice nesmělý. Až se Maruška sama naklonila, že mu dá hubičku. Ištván uskočil a řekl: „Musím ti něco říct, Maruško. To, co vidíš, není moje pravá podoba. Já jsem hodiny. Visel jsem na zdi u zlého černokněžníka a předcházel jsem se. Jednoho dne se černokněžník rozlítal a zaklel nás do podoby vojáka a poslal nás na vojnu, abychom se naučily dodržovat přesný čas. A pokud by mně políbila nějaká dívka, vrátím se do své původní podoby...“

Ale než to celé stačil Ištván doříct, dotkla se už Maruščiný rty jeho sličné tváře a Ištvánovi se vrátila jeho původní podoba.

Maruška zamyšleně hodiny vzala do rukou, pohládila je, pověsila na zeď... a tam visí do-
dnes.

Maruška si poplakala a nakonec se spokojila se zlatým srdcem Jeníka z pivovaru.

Staňa Lálová

Mimořádný zpravodaj CKČ

Jinosvěty u nás

Současná česká a slovenská fantastika nekopíruje reliéf světové fantastiky, protože je její nedílnou součástí. Tradice soutěží o Cenu Karla Čapka, Cenu Gustáva Reusse, Cenu Fantázie i dalších soutěží se projevila na kvantitě i kvalitě tvorby. Významnou roli sehrály mimoliterární faktory, cony, internet, počítačové hry i komercializace, která nemusí být vždy pouze špatná. Fantastika v Čechách i na Slovensku se stala fenoménem současné kultury, a to nejen populární, ale i tzv. „mainstreamové“. Píši to v uvozovkách, protože „ghetto fantastiky“ je už asi jen historickým pojmem, jak dokazují povídky tohoto sborníku.

Dosvědčují široké rozpětí témat i výrazových prostředků, od navazování na technickou tradici po návrat k transcendentnu, od transparentního stylu po technosurrealismus či „weird“. Klasické dělení na science fiction, fantasy a horor se ukázalo historicky přechodným fenoménem – jestli vůbec někdy platil mimo police knihkupectví. V teorii se ve snaze o klasifikaci objevuje mnoho názvů i náleppek, ale fantastika je bujný oř, který se do nich těžko vtěsnává. Možná i proto, že dnešní realita je fantastičtější než fantastika a vědecká fantazie předbíhá uměleckou imaginaci.

Fantazie jsou sny bloudící za hranicemi reality. Neobejdou se bez skutečnosti, ale skutečnost nevidíme bez brýlí fantazie, i když pro každého mají jiný počet dioptrií. Fantastika nepředpisuje jedinou pravdu o vesmíru, vyjadřuje alternativní pohledy na svět. Obnovuje touhu vidět svět v souvislostech a chápat smysl života, nevěří skutečnosti, v níž lidská přání nehrají žádnou úlohu. Imaginární světy dávají konkrétní formu abstraktním ideám, je to alternativní technika k pochopení a zvládnutí existence. Není iracionální, ale má vlastní racionalitu; není realistická, ale superrealistická, je povýšením reality. Možná existují pravdy nezávislé na člověku, pravdy bez touhy: ty sídlí v mrtvých srdcích.

V čem je tedy rozdíl mezi současnou fantastikou a současnou realitou? Fantastika, občas pohrdavě nazývaná únikem, má zadní vrátka do reality: většinou stačí zavřít knihu nebo vypnout televizor. Je to, pochopitelně, jiná realita než v minulosti; realita je vždy jiná a se společností a kulturou se mění i fantastika. Dnes se zdá, že ze světa druhé přírody, vybudovaného vědecko-technickou fantazií, není úniku. Jenže, jako vždy v dějinách, za oknem už číhají jiné světy a jiné formy a druhy fantastiky.

Pojďme se podívat, jaké se skrývají v tomto sborníku.

Petr Plaček: *Gameover*

Smlouva s virtuálním d'áblem, kterému se upsal gamesák svým skutečným životem, je vlastně dnes docela přirozená. Ti středověci také byli reální jen v myslích lidí, ale působili jejich prostřednictvím. Ani na to nepotřebovali elektroniku. „Čau, Mañas. Co večer, zapaříme?“ – d'ábel je hra a hra může být d'ábel. Nejen v současnosti, vždy se upisujeme d'áblům, každý tomu svému.

Mark E. Pocha: *Zloděj spomienok*

Autoreferenčnost (obměňování motivů a témat) je vlastností fantastiky. V literatuře jde méně o to, o čem se píše, a více o to, jak je to napsané. Kdo okrade zloděje, má zásluhu u boha – říká španělské pořekadlo. V této hezké inverzi je zloděj okraden o to nejcennější, co nakradl, o vzpomínky. A příběhů o spravedlivém trestu za parazitování není nikdy dost – utěšujeme se jimi za křivdy, které jsme utrpěli.

Roman Splítek: *Muž ve vzduchoprázdnu*

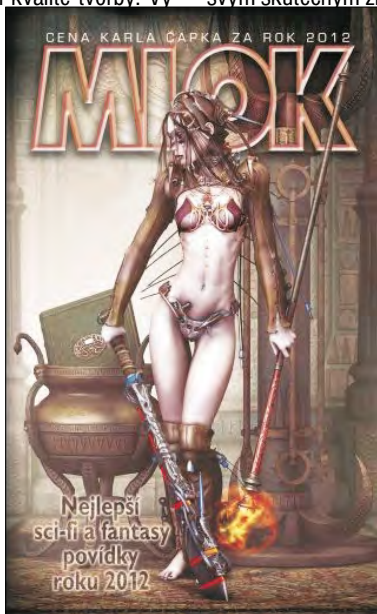
Všimli jste si, jak se v lidech hromadí pocit křivdy? Autor těchto povídek i několik dalších autorů v tomto sborníku také. Hrdina zemře, ovšem „vláda zasedla“ a máme „připravené komuniké, ve kterém vyjádříme podporu hrdinovi, který se obětoval“. Slovy Lenina: „Potřebujeme užitečné idioty.“ Pocit ukrivděné bezmocnosti nepotřebuje stylistické experimenty, stačí střízlivý opis skutečnosti a oslnivá exploze odplaty, kterou v sobě nesou dobré i zlé skutky.

Ivona Březinová: *Cestopis*

Dopravní průjem zrodil dopravní zácpu: „Narodil jsem se 13. května Druhého roku na 1583. kilometru.“ Většinu energie v dějinách vynaložili lidé na přemisťování věcí z jednoho místa na jiné – včetně sebe samých. „A myslíš, že tahle dopravní zácpa někdy zmizí, dědečku?“ Určitě, nic netrvá věčně. Ani my nečteme jen „návod na montáž těžného zařízení a příbalové leták ke kinedrylu“, i když se daří uskutečnit omnipatii – udělat z planety stejnomísto se stejnými dálnicemi, auty, obchodními domy, letišti, sídlišti – globalizovanou králíkárnu.

Edita Dufková: *Obětiny*

Oběť je výměnný obchod: „Zaplaťte a získáte neomezenou moc páchat dobro, konat zlo, dělat zázraky.“ Jenže někdy je

cena za zázrak příliš vysoká. Vyšší než mateřská láska. Obdivuji hrdinství ženy, která dokáže obětovat víc než sama sebe, vlastní dítě. A je to hezky napsané.

Eva Jeníčková: *Hlubiny*

Nejen z nebes, i z hlubin může přicházet dobro. Planeta se jmenuje Naděje, díky druhu s kulturou sotva na úrovni mladší doby kamenné. Zapomínáme někdy, že emoce jsou i motorem technického vývoje, který je možná jen experimentem evoluce – zatím nevíme, s jakým výsledkem. Druh na planetě Esperanza vedla evoluce netechnickou cestou a přivedla jej k léčivému smíchu.

Vladimír Němec: *Grand Prix*

Ve fantastice je kontinuita stejně důležitá jako proslulé Suvinovo „novum“, zjednodušeně tlumočené jako „nápad“. Lidé touží dokazovat si převahu nad vlastní, pořád dokonalejší technikou a s její pomocí i nad jinými lidmi. Tato povídka není jen rozvinutím příběhů o kosmických závodech a kadetech. Je o křivdě a vině, o porozumění mezi starcem a dívkou, o chamtivé moci. Je o lidské povaze, ona, a ne technika, způsobuje, že vždy někdo přijde k úrazu.

Jana Rečková: *Ruské kolo*

Povídka klasičky české fantastiky patří k „dětské hrůze“. Děti milují surové příběhy o zabíjení a netvorech. Dětem se netvoří líbí, rády se nechávají strašit a rády straší jiné. Závěrečnou větou by mohl začínat nejeđen horor: „Sedni si, mami,“ řekl jí. „Sedni si, než tě hrozně vyděsím.“ Autorka jí nezačíná, použila ji jako údernou pointu v klidně a s přehledem vyprávěném příběhu o přenosu, krádeži a proměně psychické energie.

Laura Bastová: *Kabinet kuriozit*

Tento příběh je o Praze, jakou jsem ji vždy tušil. Na pohled nádherná a poetická, v realitě střizlivě neúprosná a pod povrchem si žije vlastními záhadami. Strahovská knihovna je šílená a živá a žere lidi, dlažební kostky si hrají na vybičnou, tramvaj jede na zadních, oživlým sochám složitější výrazivo působí muka. „Tohle město je perfektní. Bláznivé, zmatené a plné nepředvídatelných nápadů – ale perfektní. V příštích dnech hlásili jasnou oblohu bez jediného mráčku. Nu, máme se na co těšit.“ „Proč se andělé nechají od lidí najímat jako sluhové? Možná je dobře, že to nevím.“ Proč místo chladného hodnocení cituji autorku? Protože tak jako ona bych to nedokázal vyjádřit.

Karel Doležal: *Poslední labyrint*

Káfkova proměna Řehoře Samsy na švába už není alegorická, ale díky biokybergoze reálná. „Já nechci bohy uctívat..., já je chci zabít!“ – Nietzsche se mýlil, bohové nejsou ještě dos-

tatečně mrtví, říká to i Gaiman. Metamorfujeme na šílená božstva, která se navzájem pobíjejí v démonických podobách, o jakých se nesnilo ani Ovidiovi v „Proměnách“. Stali jsme se zbožím, které si kupuje samo sebe za kupon na spiritistické služby v hodnotě jedné ledviny.

Dana Rusková: *Projekt Hasara*

Vyvážená ekologie a soulad primitivní kultury s přírodou na hraně katastrofy. Nenasytné smete potopa. Příběh o kontaktu dvou kultur, vyprávěný klidným tónem, nevěstí nic dobrého pro naši „druhou“ přírodu. Jenže ani ta první se s nikým nemazlí. Koloniální syndrom je také výhružně mlčící příroda v nás. Snad existuje naděje: „Mabo miluje všechny lidi na Noe. Prý jich nikdy nebude dost, aby nestálo za to mít všechny rád.“

Jana Vaňková: *Posedlost*

Posedlost existuje. I kdyby to nebyl náboženský exorcismus, vždy je nutno z někoho vyhnout ďábla, prý ve vlastním zájmu posedlého i ve vyšším zájmu. Někdy se ozvou hlasy, že upalování čarodějnic nebo holocaust už byly dávno. I dnešní teroristé mohou mít za pár set let civilizované potomky. Jsou snad proto oběti méně mrtvé a trpěly méně? Vždy se hledá obětní beránek. Komu zvoní hrana? Dnes mně, zítra tobě. Nesmí se zapomenout.

Jaroslav Zelenka: *Psi počasí*

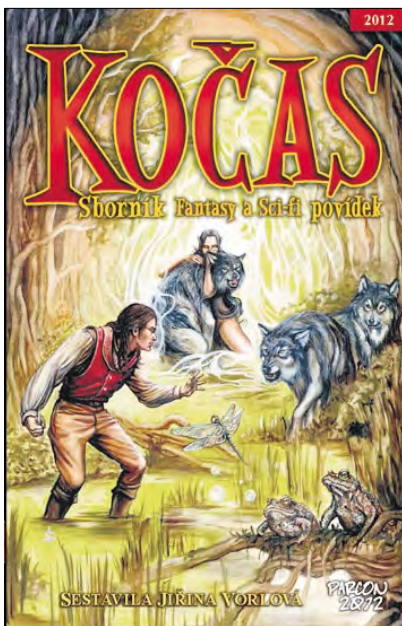
Nevíme, jestli si v novém světě bez lidstva, jaké známe, budou psi vyprávět legendy o člověku. Nejspíš ne, protože si to nezaslouží. Vznikli jsme možná díky mutacím způsobeným virem a ty mohou způsobit, že nás nahradí psi. O postkatastrofických světech bylo napsáno nespočet příběhů a natočeno filmů, ale v posledních letech se objevují příběhy o biologických příčinách katastrofy. Tento je opravdu poučený moderní biologií, až z té hodnověrnosti čtenáře občas zamrazí.

Petra Slovákova: *Cvrček v krabičce*

Archetypický příběh Ábela a Kaina v karnevalové kultuře postmoderny. Hieronymus Bosch transponovaný do science fiction, chrlí do světa houfy zrůd. Není to povídka o netvoru mezi lidmi, ale o lidech mezi netvory, i když v některých se pořád skrývá člověk. Skrývá se, aby přežil a s marnou touhou stát se zase člověkem. Když se lidé nedokážou poučit z vlastních chyb, mohou to dokázat jejich výtvary? „Co musím ještě zapomenout, abych se zítra probudil jako člověk?“

Tímto děkuji Jiřině Vorlové za čest, že mi světila napsání tohoto doslovu, a Scarlett Rauschgoldové za morální podporu při jeho psaní. A děkuji fandomu, že je.

Ondřej Herec

Kompletní výsledky 31. ročníku CKČ

Pro výpočty bodového hodnocení je používán tento vzorec:
Součty = suma získaných bodů – viz počet získaných n-tých míst, n-té místo je ohodnoceno 60/n body (60, 30, 20, 15, 12, 10). Je-li na začátku řádku =, došlo u povídky ke shodě bodů a jsou zařazeny na stejné pořadí.

S tučně uvedenými příspěvky se můžete seznámit ve sborníku *Mlok 2012*.

Mikropovídky

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	636	3	4	4	6	8	7	Plaček Petr: Gameover
2.	585	3	3	9	3	5	3	Spítek Roman: Muž ve vzduchoprázdnu
3.	553	2	2	8	7	4	6	Pocha Mark E.: Zlodej spomienok
4.	528	2	4	4	8	4	4	Rečková Jana: Myslím jen na to jedno
=	528	3	1	2	6	9	8	Kovanicová Tereza: Noční zastávka
5.	475	-	3	7	7	5	8	Spítek Roman: Vítězný průvod
6.	466	3	3	4	2	3	5	Kovanic Jan: Zlatý Měsíc
7.	427	1	2	5	5	6	6	Repaský Stanislav: Karty neklamú
8.	408	2	3	4	2	4	4	Rusková Dana: Nesmír
=	408	1	3	5	4	4	5	Červenka Pavel: Kroupa je vůl
9.	402	-	5	6	4	1	6	Slováková Petra: Železozoc
10.	388	-	5	3	4	4	7	Molcarová Václava: Nevěsta Pegasova
11.	371	-	3	5	3	8	4	Korábková Kateřina: Bez ploutví
12.	367	2	1	4	3	6	2	Věžník Jakub: Quinto
13.	336	1	1	5	2	3	8	Lukovská Zdeňka: The Box
14.	331	-	3	3	9	3	1	Pocha Mark E.: Vyhliadka na večný život, s.r.o.
=	331	1	2	5	3	3	3	Lipner Tomáš: Sere pes
15.	325	1	4	2	7	-	-	Hadrava Tomáš: Sen o motýlci
16.	322	2	1	1	4	6	2	Drnek Kryštof: Falešná naděje
17.	312	1	2	4	6	1	1	Doležal Karel: Předčasné volby
=	312	-	3	3	4	1	9	Nechvátal Otakar: Aspekty reality
18.	292	-	2	5	6	1	3	Herma Lukáš: Kamarád k dopisování
19.	242	1	-	1	4	6	3	Hellinger Roman: Létající překapávač
20.	233	-	1	4	1	4	6	Šimůnek Jan: Probuzení
21.	225	2	-	1	3	-	4	Dufková Edita: Čirá sci-fi
22.	221	1	1	-	3	3	5	Stiblířková Lenka: Literární súťaž
23.	208	-	2	-	2	4	7	Mls Ivan: Chcete žít věčně?
24.	206	-	-	3	4	3	5	Zamec Richard: Poslední dobyvatel
25.	186	1	-	1	2	3	4	Jílečková Alžběta: Milovaný
26.	184	-	-	1	4	2	8	Mudrochová Anna: SLU
27.	180	-	1	2	2	5	2	Holcrová Martina: Jitro
28.	176	-	2	-	2	3	5	Vondráček Martin: Projekt na nejvyšší úrovni
29.	160	-	1	1	2	5	2	Bellovičová Martina: Eden 3
30.	153	-	1	-	1	4	6	Dvořák Aleš: Osoba blízka
31.	151	-	2	1	1	3	2	Obdržálek Jan Gilhad: Kronika marťanských válek podle očitého svědka Franty Vomáčky
=	151	-	-	2	1	3	6	Bastová Laura: V zákulisí
32.	145	-	-	2	3	5	-	Vraníková Kristýna: Anděl strážný

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
33.	95	-	1	-	3	-	2	Berdisová Lucia: O veľkom chlpatom alebo archeológia dobra a zla
34.	62	-	-	1	-	1	3	Uličný Ondřej: Ruděnka
35.	54	-	-	-	-	2	3	Hellinger Roman: Opice veľkého Manitou
36.	32	-	-	-	-	1	2	Nováková Tátána: Dům
37.	20	-	-	-	-	-	2	Tichý Jiří: Neuvěřitelná cesta

Krátké povídky:

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	692	4	5	6	6	6	2	Rečková Jana: Ruské kolo
2.	577	2	5	5	7	6	3	Němec Vladimír: Grand Prix
3.	564	2	6	4	4	7	4	Jeníčková Eva: Hlubiny
4.	536	1	6	6	6	3	5	Březinová Ivona: Cestopis
5.	520	3	6	1	4	5	2	Dufková Edita: Obětiny
6.	424	3	-	3	4	7	4	Nováková Julie: Bódhisattva
7.	377	2	3	4	3	1	3	Doležal Karel: Bez dotyku
=	377	1	2	4	5	6	3	Vondráček Martin: Stvůra
8.	365	2	2	-	5	5	5	Tučka Daniel: Den č. 5
9.	363	2	2	2	1	9	2	Plaček Petr: Odkaz
10.	346	-	3	4	8	3	2	Čechalová Božena: Prorokův první den
11.	337	1	2	6	3	1	4	Molcarová Václava: Má smrt voní po hřebíčku
12.	287	2	1	4	1	1	3	Seiner Hanuš: Augustin
13.	285	1	2	2	1	5	5	Mls Ivan: Máme rádi zvířata
14.	282	-	1	4	2	6	7	Klepal Petr: Terorista
15.	267	-	3	2	1	6	5	Kováčová Hana: Autor
16.	263	1	1	1	3	4	6	Vaisová Petra: Slet čarodějnic
17.	247	2	1	2	3	1	-	Lukačovičová Lucie: Slavík a alabastr
18.	233	1	-	3	1	4	5	Jarchovský Zdeněk: Genius loci
19.	213	-	-	2	5	4	5	Pocha Mark E.: Zviezť
20.	208	-	1	3	2	4	4	Šašinka Zdeněk: Houmles
21.	207	-	1	1	3	6	4	Kováčová Hana: Křeslo
22.	195	-	-	-	3	5	9	Drnek Kryštof: Obraz
=	195	-	2	4	1	-	4	Jílečková Alžběta: Šařtiny růže
23.	186	-	-	2	4	3	5	Korábková Kateřina: Děkuji ti, dobrá vílo
24.	166	-	1	-	2	3	7	Drnek Kryštof: Archivář
25.	164	-	1	2	2	2	4	Pocha Mark E.: Šepoty mýtých
26.	162	-	1	3	2	1	3	Slováková Petra: Hrdinka
27.	161	-	2	-	1	3	5	Kovanicová Tereza: Na křídlech apokalypsy
28.	154	1	-	1	2	2	2	Lipner Tomáš: Rýč
29.	151	-	-	1	3	3	5	Jarchovský Zdeněk: Morová rána
30.	137	-	-	3	3	1	2	Tomčík Martin: Vreštiaci démon
31.	134	1	-	-	2	2	2	Šochová Anna: Vřed
32.	132	-	-	2	4	1	2	Bastová Laura: Strípek krásy
33.	131	-	-	2	3	3	1	Káňová Hana: Zachraň mě
34.	124	-	1	1	-	2	5	Štarková Petra: Ctihodný pane nakladateli

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
35.	121	-	-	2	1	3	3	Stiblířková Lenka: Pekelná autoškola
36.	112	-	-	1	2	1	5	Jílečková Alžběta: Racek
37.	109	-	1	2	1	2	-	Poch Robert: Trosečník v sektoru nula
38.	90	-	-	1	-	5	1	Ferko Miloš: Korytnačky
39.	89	-	-	1	1	2	3	Braun Jan: Správné rozhodnutí
40.	77	-	-	1	1	1	3	Sněgoňová Kristýna: Rýčová
41.	65	-	-	-	3	-	2	Slováková Petra: Spáči
42.	60	-	1	-	2	-	-	Dvořák Aleš: Prometheus
43.	52	-	-	-	2	1	1	Horvát Filip N.: Prekliata trojica
44.	44	-	-	-	-	2	2	Uličný Ondřej: Sakron
45.	42	-	-	-	-	1	3	Čermáková Libuše: Stín prokletého
46.	30	-	-	1	-	-	1	Polónyi Mária: Mede
47.	22	-	-	-	-	1	1	Vaisová Petra: Na věčnost
48.	10	-	-	-	-	-	1	Kulich Roman: Rozhovor v parku
49.	0	-	-	-	-	-	-	Štěcha Petr: Dvojí pád aneb Jak typické pro tuto dobu
=	0	-	-	-	-	-	-	Kulich Roman: Příbeh dvou božských žen

Povídky:

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	867	7	7	4	3	6	4	Vaňková Jana: Posedlost
2.	756	4	6	8	8	3	2	Bastová Laura: Kabinet kuriozit
3.	696	4	6	5	2	8	5	Rusková Dana: Projekt Hasara
4.	658	3	7	3	8	4	4	Zelenka Jaroslav: Psi počasí
5.	565	1	5	6	9	5	4	Doležal Karel: Poslední labyrint
6.	548	1	6	6	4	4	8	Kovanic Jan: Jób
7.	530	1	3	7	6	5	9	Berka Tomáš: Patrioti kostí
8.	500	2	3	6	4	5	5	Schirlová Jana: Tři tečky
9.	479	2	3	6	3	7	2	Mls Ivan: Poustevníci Marsu
10.	376	-	2	7	4	8	2	Molcarová Václava: Muž, který viděl na dno propasti
11.	375	1	-	4	7	5	7	Hamitouche Magdala: Šero padá brzy
=	375	1	1	2	115	2	2	Slováková Petra: Jedna noc v pekle
12.	368	1	1	4	6	4	6	Sirotek Michal: Ztracená
13.	367	-	5	3	1	6	7	Lanc Marian: Zelený papoušek a krásná bruneta
14.	358	1	2	2	6	4	6	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Exekujuridismus, záruka prosperující společnosti
15.	330	-	2	2	6	102		Plaček Petr: Dovolená v Ráji
16.	321	-	1	6	3	8	3	Březinová Ivona: Pijáci
17.	307	1	-	2	5	6	6	Klepal Petr: Simulátor
18.	278	1	2	2	2	4	4	Nechvátal Otakar: Nelehká jest cesta ku hvězdám
19.	244	-	2	1	6	2	5	Šlechta Michal: Krev není voda
20.	243	-	-	3	1	9	6	Polachová Petra: Mrtvá kůže
21.	226	-	-	3	2	8	4	Hůla Stanislav: Araxarovo srdce
22.	208	1	-	-	4	4	4	Ostrá Hana: Drak a vlk
23.	196	-	1	1	2	3	8	Fecske Michal: Severin
24.	194	-	-	1	4	7	3	Majerová Diana: Pravda a jiné klamství
25.	193	-	-	3	1	4	7	Findura Filip: Konec

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
26.	191	-	1	2	3	3	4	Zákostelecká Eliška: Písek z pouště
27.	163	-	1	1	1	4	5	Klepal Petr: Nesmírné pláne vesmírné
28.	154	-	-	1	4	2	5	Prášková Markéta: Amulet aneb Jablko ze zapovězeného stromu
29.	109	-	-	-	3	2	4	Slováková Petra: Havraní srdce
30.	84	-	-	1	-	2	4	Pocha Mark E.: Ja je niekto iný!
31.	47	-	-	-	1	1	2	Doboš Václav: Marfan
32.	30	-	-	-	-	-	3	Doboš Václav: Kasandřina mýlka

Novely:

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	712	5	8	2	8	1	-	Slováková Petra: Cvrček v krabičce
2.	616	2	7	7	6	3	2	Surdu Emma: Meč a vášeň: Kisandir
3.	588	2	3	12	4	4	3	Pšeničková Zdenka: Ve stínu temných křídel
4.	573	3	4	5	5	4	5	Čavojová Katarína: Vlčí brat
5.	448	3	1	3	4	4	7	Hrbáč Adam: Nový začátek
6.	445	1	3	4	7	5	5	Šochová Anna: Mléko přímo od dojnice života ti přidá více
7.	395	-	4	6	3	5	5	Čermáková Libuše: Doufej a plač
8.	280	-	1	3	4	5	7	Charvát Jiří: Rozprávka o jedné hospůdce, štamgastech, dobrém pivečku a,,
9.	221	-	3	-	3	3	5	Doboš Václav: Poslední Pandořin dar

A trochu statistiky na závěr:

Mloka získala Jana Vaňková za povídku Posedlost, ostatní vítězové kategorií si odnesli Pulce. Nejúspěšnějším nováčkem soutěže a držitelem ceny Skokan se stala Laura Bastová.

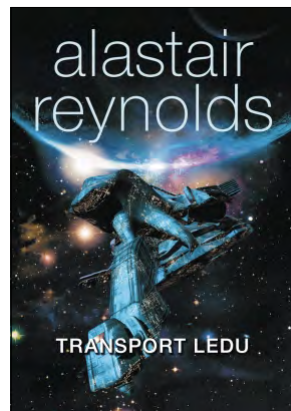
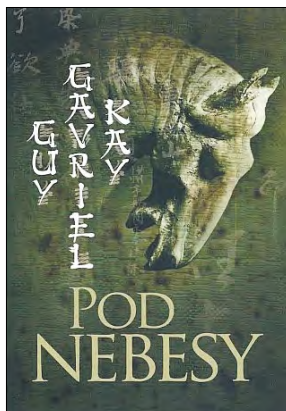
Počet přijatých příspěvků: Mikropovídka 42 od 39 autorů, Krátká povídka 52 od 45 autorů, Povídka 33 od 30 autorů, Novela 9 od 9 autorů.

Celkem 136 prací od 88 autorů – 19 přispělo do dvou kategorií, 6 do tří kategorií a 1 do všech čtyř.

1 autor poslal 6 prací, 1 autor 5 prací, 9 autorů poslalo 3 příspěvky, 21 autorů 2 příspěvky.

Jiřina Vorlová

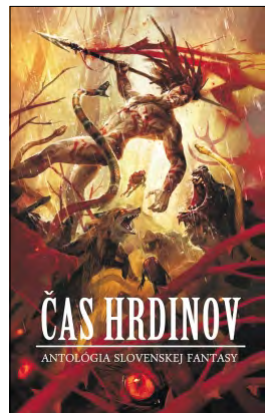
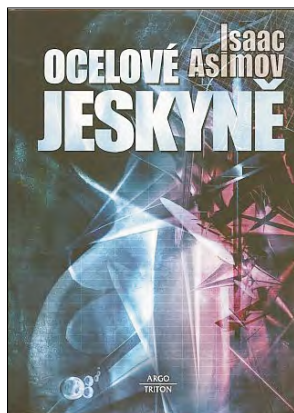
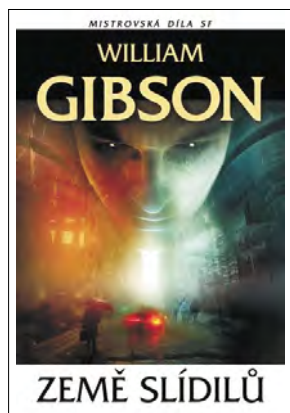
Zajímavé knihy

Porotci CKČ 2012

Andrea Belzová	RUR	MI KR	Roman Madala		MI KR DL NO
Lucia Bočková	KPVPVF	MI	Jiří Málek		MI NO
Veronika Bucsiová		MI	Iveta Mamčáková	Pochmurná neděle	MI
Aneta Čizmaríková		MI	Natália Martínková	Třesk	DL
Jitka Doležalová	Vetřelci	MI KR DL NO	Dagmar Mehešová	Sféra, Sinusoida	MI KR DL NO
Zdeňka Drapáčová		MI KR DL NO	Pavel Mikuláščík	NYX	MI KR DL
Edita Dufková		DL	Milan Mlynářčík	AQ2	NO
Antonín Dvořák		MI KR DL	Dana Němcová		MI KR DL NO
Adriana Dvořáková		MI KR DL	Vladimír Němec		DL NO
Miloš FERKO		MI	Egon Niczky	451 F	MI KR DL NO
Blanka Fuceková	KLF Ostrava	MI KR DL NO	Julie Nováková		MI
Zuzana Gajdošová		KR DL NO	Jan Gilhad Obdržálek	Atair	DL
Jozef Girovský		MI KR DL	Roman Paulík	Pochmurná neděle	MI
Petr Heteša	Vetřelci	MI KR DL	Jarka Pavlíková	KJV	NO
Vladimír Hoffman		MI	Zbyněk Pěchula	Hepterida	MI KR DL
Mirek Hokeš	SF&F Workshop	MI KR DL	Hanka Pěchulová	Hepterida	MI KR DL
Petr Holan	Villoidus	KR	Jaroslava Píšová	Vetřelci	MI KR DL
Tomáš Holan		DL	Mário Polónyi		MI
Igor Horváth	December	NO	Laura Polónyiová		MI
Hana Houzarová	Třesk	MI NO	Zdeněk Rampas	BC	MI
Vladimír Hynek		KR	Robert Spousta	NYX	MI KR DL
Veronika Inglová		MI KR DL NO	Pavel Stanke	Hepterida	MI KR
Ľubomír Jung	Sféra	NO	Zuska Stožická	Planéta opíc	MI
Radka Kašpárková		NO	Slavoj Ševců	Klub J. M. Trosky	MI KR
Vladimír Kejval	KJV	MI NO	Jan Šimůnek		KR NO
Zuzana Kocurková	Cyrano	MI KR DL NO	Zdenka Štouračová	Pochmurná neděle	MI KR DL NO
Jana Koničková	December	NO	Peter Šufliarsky		MI KR NO
Martin Koutný	Třesk	MI KR DL NO	Michaela Talašová		DL
Jan Kovanic		NO	Jan Vaněk		KR DL
Roman Kresta	Radegast	MI KR DL	Františka Vrbenská	SF&F Workshop	MI
Iva Kršňáková	Třesk	MI DL NO	Róbert Wagner		MI KR
Lukáš Křesina	Třesk	MI DL NO	Lenka Weingartová	Islingron	DL
Stanislava Lálová		KR	Lubomír Záborský	Andromeda	MI KR DL NO
Martin Macáček	Planéta opíc	DL	Alexandra Zahradníková		MI KR
			Darth Zira	Academia Sithia	MI KR DL NO
			Božena Žaludová	Alter Ego	DL NO

v redakci Interkomu

Jak se to stalo podle Loose Change

(V tajné zasedačce, kdesi na utajované lokalitě...)

„Dobrá, takže je rozhodnuto: uneseme dvě letadla s našimi spoluobčany a narazíme s nimi do budov přímo v srdci našeho finančního centra, kde budou zrovna pracovat tisíce Američanů. To by mělo stačit, aby se národ našel a šel do války.“

„Myslíte, pane? Nejsem si jistý, že to bude dost. Co kdybychom našli způsob, jak ty budovy upravit výbušninami – nebo třeba nanotermitem? – tak, aby po nárazu letadel určité spadly?“

„Hmm... zajímavá myšlenka, Smithi. A jak by se to dalo udělat?“

„Budeme muset sehnat nějaké dodavatele a asi kolem stovky dělníků a pyrotechnických expertů. A najít způsob, jak ty budovy na několik dní vyklidit. A taky je třeba se ujistit, že všichni ti dodavatelé jsou stejně zločinní jako my a nebude jim vadit vražda tisícovek spoluobčanů. Neměl by to ale být velký problém.“

„Bezva. Takže jdeme do toho. Pripíšte to na seznam.“

„Promiňte, pane?“

„Co je, Johnsone?“

„Proč je potřeba, aby se ty budovy úplně zřítily? Nemyslíte si, že Američany naštvou dost ty stovky mrtvých z letadel a tisícovky dalších z obou věží WTC?“

„Držte zobák, Johnsone.“

„Ano, pane!“

„Mám nápad! Dejme nějakým lidem z WTC vědět, co se stane, aby mohli z toho inside jobu náležitě profitovat.“

„Vám to tedy myslí, Smithi, to je třeba přiznat! Takže jsme domluveni?“

Unisono: „Ano pane!“

„Pane, mám další skvělý nápad!“

„Poslouchám, Smithi.“

„Co takhle ještě jedno letadlo, kterým narazíme do Pentagonu?“

„Páni! Do Pentagonu?! Líbí se mi způsob, jakým váš chorý mozek uvažuje, Smithi. Dejte to třetí letadlo taky na seznam požadavků.“

„Víte... neměl jsem na mysli skutečné letadlo. Uvažoval jsem o tom, že to bude raketa, přičemž veřejnosti řekneme, že to bylo letadlo.“

„Aha, takže třetí letadlo neuneseme?“

„To ne, uneseme ho, ale nikam s ním nenarazíme, místo něj na Pentagon vypustíme tu raketu a řekneme, že to bylo unesené letadlo.“

„A nebylo by jednodušší do Pentagonu vrazit s opravdovým letadlem?“

„Ano, pane, bylo by to jednodušší. Ale mluvil jsem se Stevensenem z Úřadu Pro Děláním Věcí Daleko Složitějšími Než Je

Nutné a ten si myslí, že bychom nejen měli použít raketu místo letadla, které tak jako tak uneseme. Měli bychom taky pasažéry a posádku někde vysadit, zabít je a pak letadlo vrátit aerolinkám.“

„Takže někde zabijeme posádku a cestující a pak jejich mrtvá těla dodatečně dopravíme do Pentagonu?“

„Ne. Ta těla ukryjeme někde úplně jinde, třeba do masového hrobu v Iráku. Můžeme na ně navléct třeba šaty mrtvých Kurdů nebo tak něco.“

„A jak vysvětlíme, že na místě katastrofy nejsou žádná těla pasažérů? Ani žádné letadlo?“

„Řekneme, že to všechno do mrtvé shořelo během požáru.“

„Hmmm... nedává mi to žádný smysl. Myslím, že se mi to líbí.“

„Promiňte, pane?“

„Co zase máte, Johnsone?“

„Proč to letadlo musíme vrátit letecké společnosti?“

„Držte zobák, Johnsone.“

„Ano, pane.“

„Dobrá. Myslím, že to máme po kupě. Uneseme tři letadla a se dvěma z nich vrazíme do věží WTC, které budou předem prodrátovány a podminovány tak, že se zhroutí na prach. Třetí letadlo zmizí na tak dlouho, aby byl čas zavraždit posádku a pasažéry, a pak ho vrátíme aerolinkám. Jacksono, poznamenejte si, že je třeba najít zločinnou leteckou společnost, která v tom pojede. Na Pentagon vypustíme raketu, o níž budeme tvrdit, že je to ono chybějící letadlo. To nám konečně umožní válčit! Veřejnost bude šilet vztekem! Takže si myslím, že je vše domluveno... Počkejte, ještě moment. Když už tedy zničíte Dvojčata, pojďme zbořit taky tu menší ošklivou budovu, co stojí kousek stranou. Nikdy se mi nelíbila.“

Unisono: „Ano pane! To je ono!“

„Pane? Doporučuju, abychom s dalším uneseným letadlem spadli na pole třeba někde v Pensylvánii.“

„Smithi, idea zabíjení nevinných Američanů se mi líbí stejně jako každému jinému zaměstnanci vlády, ale už takhle se pohybujeme dost na tenkém ledě. Musíme najít zločinné dodavatele, kteří nám pomůžou s odstřelením WTC. Zlé kapitalisty ochotné z toho profitovat, i když sami sedí v budovách, o kterých vědí, že budou terčem útoku. Vrahy, kteří zabijí pasažéry

v letadlech, jež nikam nenarazí, a pomůžou s odstraněním těl. Zločinné aerolinky, které se znovu ujmou údajně zničeného letadla. Všeho schopné vojenské týpky, co vypustí rakety přímo na budovu ústředního velení americké armády... a mohl bych ještě dál pokračovat, Smithi. Myslím, že pro naši válku bude tohle všechno bohatě stačit. Nevidím důvod, proč bychom měli útočit na nějaké pole v Pensylvánii.“

„To jistě, pane. Ale ještě jste mě nevyslechl do konce. Mís- to toho, abychom letadlo unesli a rovnou s ním praštili někam

do pole – to by bylo příliš průhledné – uneseme letadlo, přistane- me s ním v Ohio, všechny lidi tam vysadíme a samozřejmě pozabijíme, pak zaranžujeme falešné místo katastrofy v Pen- sylvánii a tam dopravíme všechny mrtvolky spolu s falešnými troskami letadla!“

„A nebylo by jednodušší to letadlo unést a nechat ho spad- nout?“

„To jistě, pane. Ale když to uděláme, jak navrhuju, budeme pro naše plány potřebovat stovky dalších lidí, bez kterých by- chom se jinak obešli.“

„Máte pravdu, Smithi. Když jde o tak ohromně tajnou kon- spiraci, jakou plánujeme, čím víc lidí v tom pojede, tím líp.“

„Abych nezapomněl, ještě než zabijeme cestující a posád- ku, nahrajeme jejich hlasy a použijeme jednu zbrusu novou a zatím dost nevyzkoušenou technologii. Díky ní vyrobíme faleš- né telefonáty obětí jejich blízkým, kteří pak ve sluchátku usly- ší, že jejich nejdražší za chvíli umřou! Je to další cesta, jak do toho zatáhnout ještě víc lidí.“

„Vy jste génius, Smithi. Nikdy jiný neumí namíchat ingredi- ence supertajné konspirace líp než vy.“

„Promiňte, pane?“

„Ale dejte si pozor na jazyk, Johnstone.“

„Já osobně nevím, jestli do toho půjdu. Nestačí bohatě jed- no letadlo, které se nabourá do jedné z věží, na to, abychom mohli jít do války? Koneckonců v Pearl Harboru zahynulo jen několik set vojáků a vedlo to k tomu, že jsme se zapojili do dru- hé světové. Není v těch našich plánech trochu moc... overkil- lu?“

„Tak to opravdu cítíte, Johnstone?“

„Ano, pane.“

„Zastřelte ho někdo.“

Unisono: „Ano, pane!“

MeToo

Jak jsem se stal vyvracečem Pravdy

(O konspiračních teoriích, zmatení žánrů a velmi podezřelých červenošedých šupinkách z WTC)

Tak já se vám tedy přiznám, jak jsem jako někdejší autor fantastiky skončil: sci-fi už nejen nepíšu, nejen skoro nečtu, ale dokonce proti ní už víc než tři roky aktivně bojuju!

Tedy aspoň pokud můžu za odrůdu sci-fi považovat dnes tolik kvetoucí konspirační teorie a hlavně jejich zjevnou nekonstruktivní královnu: KT9/11, teorii o tom, že 11. září nemají na svědomí islamističtí teroristé, ale Američané (Israel, New World Order, Bilderberg Group, Zednáři, CIA, Illumināti a jiné zásadně neislámské mocnosti). Ostatně s nejobvyklejšími formulacemi téhle teorie, odvozenými do velké míry z vlivného dokumentu Loose Change (81 % na ČSFD), jste se už asi taky někde na internetu setkali:

Útoky nespáchalo 19 islamistů, jak nám tvrdili. Máme stovky, ba tisíce důkazů a indicií, že si Američané newyorská Dvojčata zbořili sami, stejně jako sami zaútočili na Pentagon, aby získali záminku pro další imperiální války. Byl to „inside job“! Cožpak by pouhý útok letadly a následné požáry o teplotě nejvýš 700 stupňů mohly vést k náhlému kolapsu mrakodrapů WTC1 a WTC2 do jejich půdorysu? A co opodál stojící výšková budova WTC7, která se stejně náhle zhroutila o pár hodin později? Všechny ty budovy byly předem tajně podminovány nějakou pyrotechnikou, nejspíš nanotermitem, a pak odstřeleny řízenou demolicí. (Ostatně nanotermitem byl i nalezen v prachu po WTC!) Podobně Pentagon: nenarazil do něj Boeing letu AA77, lhali vám. Byla to vojenská raketa nebo bezpilotní letoun, protože se záběry z útoku dodnes tají, díra v Pentagonu byla pro Boeing moc malá, nenašly se žádné jeho trosky a vůbec. A máme toho ještě tuny, telefonáty obětí z letadel byly zfalšovány, sedm tzv. únosců ještě žije, v Pensylvánii nespadl boeing letu UA93, máme pokračovat?

Jen pokračujte, pomyslel jsem si se zájmem, když jsem se s tím setkal poprvé. Tohle je docela i jakási „žitá“ sci-fi s detektivní zápletkou, říkal jsem si tehdy a říkám si i po stovkách a stovkách hodin, co jsem s tím strávil. O to zajímavější, že ji někdo i u nás věří skoro třetina respondentů, jak ukázal loňský průzkum Sanep.

Neříká snad Wikipedie že „science-fiction je umělecký žánr, vymezený výskytem spekulativních technologií a přírodních jevů... jehož děj je často zasazen např. do alternativní historie?“ Na první pohled tu nesedí jen slovo *umělecký*, ale obrazitovnost některých *trutherů*, tedy těch, co jsou Pravdě o 9/11 opravdu oddáni, má i jisté rysy bizarního umění nechtěného. Spekulativních technologií a přírodních jevů, dokonce i *science*, tu nacházíme habaděj, vždyť vzdělání *trutherů* publikovali na netu stovky prací, kde spekulují třeba o technologických použitích pro tajný „pomocný odstřel“ WTC a podobně. A nakonec nejde o nic jiného než o specifický žánr, tady formu jakéhosi revolučního hřímání z hebkého bezpečí internetového „undergroundu“, jehož kolorit je založen na tom, že Oni nám

lžou úplně ve všem, a na nesčetných rozmazaných videích o důkazu *inside jobu* na YouTube.

Pravda o 11. září

Ale mé neumělé paralely mezi sci-fi a konspirační teorií KT9/11 byly samozřejmě jen oslím můstkem, který měl hlavně ospravedlnit místo tohoto textu právě ve sci-fi věstníku, tedy v Interkomu. Srovnání zároveň i kulhá, protože *trutherů* své alternativní historie nevymývají jako fantastiku, ale jako holou realitu, říkají jí ostatně rovnou Pravda, a spíš než o *science* nebo i o *fiction* jde o ideologii (*vedenou hlavně přesvědčením, že „áno, Amerika je špatná“, text v této závorce budiž tu jediným odkazem na politiku*).

KT9/11 pak není science-fiction hlavně proto, že každá SF by měla vyprávět nějaký dobrý, konzistentní, i když fantastický příběh, v němž se zejména úplně všichni nechovají jako úplní idioti. V tomto ohledu má KT9/11 hodně co dohánět.

I když se tomu *trutherů* často brání („*my jen vznášíme zvědavé otázky, chceme jen další důkladnější vyšetřování*“), i oni negací drtivě většiny oficiálních vysvětlení vyprávějí nějaký příběh, jak se to stalo podle nich. Zkusím tedy sepsat jakousi synopsi, jak by asi vypadal na základě podezření, nápadů a argumentů z filmu Loose Change, co jsem je shrnul hned zkraje.

V USA už bylo potřeba se pořádně napakovat na další loupežné válce na středním Východě, takže tamní strůjci zla se kvůli snadnému výdělku rozhodli podvodně vyprovokovat vpád do velmi chudého Afghanistanu.

Po dlouhých poradách v tajné lokalitě spiklenci zvolili útok čtyřmi falešně unesenými letadly na symboly americké pýchy. Pečlivě při tom dbali, aby po sobě nechali spoustu stop a aby tento supertajný plán mohl odhalit každý, kdo má přístup na internet.

*Dalším principem tajného *inside jobu* bylo zahrnout do něj co nejvíc lidí a institucí. Patřili mezi ně namátkou američtí sebevražední piloti (kteří se brzy poté začali houfně hlásit), ale i pyrotechnici, kteří ve WTC za plného provozu předem nepozorovaně instalovali tuny náloží. Dále pak mnohé tajné služby a mimochodem armáda, ale také třeba zločinní hasiči a záchranáři, nemluvě o stovkách členů forenzních týmů, kteří měli za úkol například zříkšlovat analýzy DNA obětí. Také National Institute of Standard and Technology (NIST), který byl pověřen technickou zprávou o katastrofě, měl být kompletně podplacen.*

Spiklenci naplánovali velice tajné pomocné demolice WTC1, WTC2 a WTC7 tak, aby jako demolice vypadaly na první pohled a aby to každý poznal. Bylo za každou cenu nějakou pyrotechnikou pojit úplně holou demolicí věží pro případ, že by se to nepovedlo letadlům. Účelem této velmi riskantní operace bylo jednak rafinovaně zakrýt důkazy, že byla provedena pomocná demolice, jednak posílit rozhořčení nic netušících

Američanů, protože pouhé zákeřné útoky čtyřmi falešně unesenými obřími letadly plnými živých lidí na obří budovy plné dalších živých lidí by jim jako záminka ke schválení vpádu do Afghánistánu určitě nestačily.

Falešný útok na Pentagon byl naplánován zvlášť rafinovaně. Boeing letu AA77 bude sice unesen, ale do Pentagonu vůbec nenarazí. Místo toho do Pentagonu narazí vojenská raketa, čehož si uprostřed Washingtonu nikdo nevšimne. Cestující budou později někde zavražděni a letadlo bude vráceno aerolinkám.

Co se posledního letadla týče, nebyli spiklenci zcela jednotní. Někteří navrhovali jako cíl Bílý dům či Kapitol. Jiní asi padesátipatrovou budovu WTC7, kde byly nějaké kanceláře s nepohodlnými papíry, které bylo třeba stůj co stůj zlikvidovat. Proč na to používat třeba skartovačku? Útok Boeingem 757, podpořený řízenou demolicí celé obří budovy výbušninami, mohl udělat stejně dobrou službu.

Už se asi nedozvíme, co bylo primárním cílem letu UA93, když havaroval v polích někde v Pensylvánii. Notabene když celá tato havárie byla také zříslována: let AA93 byl vlastně unesen na letišti v Ohiu, cestující tam byli do jednoho povražděni a teprve jejich ostatky spolu s falešnými troskami letadla byly dopraveny na místo údajného zřícení! (Podle dalších trutherů se ovšem v podstatě nenašly ani tyto falešné trosky, pozn. autora.)

Tolik tedy v kostce Pravda, ten správný příběh, který máme hledat, tady zhruba v podání filmu Loose Change (ale i dalších oblíbených dokumentárních filmů, kterých jsou plné internety). Kdo tuto zjevnou Pravdu nevidí, je nemyslicí ovce! nabádají trutherři.

Můj světověznámý objev aneb byly věže WTC odstřeleny nanotermitem?

Ale můj neumělý pokus shrnout alternativní historii 9/11 v podání trutherů byl samozřejmě jen dalším oslím můstkem a nezbytným úvodem, abych se konečně dostal k tomu, jak jsem se stal vyvracečem Pravdy.

Zprvu jsem vše jen obecně probíral s českými a slovenskými truthery hlavně na specializovaném webu 911blog.yweb.sk, abych se dozvěděl víc o jejich argumentech. Debata sice nebyla vždy klidná, ale nakonec docela korektní. Skoro bych řekl – a mám už s čím srovnávat –, že naši trutherři na onom webu jsou dobrá třída už svou slušností a vzdělaností a měli bychom na ně být skoro hrdi.

Každopádně jsem se právě díky nim do věci nořil hlouběji (pozn. pro mou osobní anamnézu, jen pro lékařské účely: v té době už jsem byl na těch debatách docela závislý) a víc vzal na vědomí, že trutherři podporují své hypotézy i odbornými texty a snaží se hodně stavět na věcných indiciích, namátkou termogramech, nejruznějších spektrech, chromatogramech, mik-

rofotografiích, počítačových simulacích, videoanalýzách apod. O takovém důkazním luxusu se žádné přechodní konspirační teorii, včetně oblíbeného zříslovaného přistání na Měsíci, nemohlo ani zdát. A v tomto ohledu je KT9/11 i něco jako žitá alternativní historie postavená na vědeckých důkazech, aspoň si to trutherři myslí.

Falzifikaci údajných důkazů trutherů se už léta všude po světě s typicky sisýfovským úsilím věnují tzv. *debunkeři*. Největší hnízdo mají na skepticky orientovaném webu *James Randi Education Foundation (JREF)*, a právě tam jsem se k nim připojil. V čem konkrétně a jak?

Povšimněte si nyní prosím znovu této věty v obvyklé formulaci KT9/11: *Ostatně nanotermit byl i nalezen v prachu po WTC!* S tím je to asi tak: trutherři jsou hluboce přesvědčeni, že ocelové konstrukce WTC byly

předem „podminovány“, ale zároveň mnozí nevolky uznávají, že spektakulární exploze tun obyčejných výbušnin asi nejsou úplně to pravé pro velmi tajné demolice. Americký fyzik a truther Steven Jones proto přišel s jinou hypotézou: spiklenci z USA vlastně použili k oslabení ocelových konstrukcí pyrotechnickou směs na bázi termitu, jejíž hoření na základě prudké reakce kovového hliníku a oxidu železa nedělá tak hrozný kravál a ocel přežít může. Teď ještě nějaký ten termit někde najít.

A stalo se. Na jaře 2009 devítičlenný tým trutherů pod vedením dánského chemika Nielse Harrita a Stevena Jonese uveřejnil v časopise *The Open Chemical Physics Journal* práci s názvem „Active Thermite Material Discovered in Dust from the 9/11 World Trade Center Catastrophe“. Líčí v ní, že v prachu po zřícení WTC našli hojnost nesmírně podezřelých dvouvrstevných červenosedých šupinek, jejichž červená vrstva obsahuje velmi jemné částice oxidu železitého a kovového hliníku, tedy typické komponenty termitu. Šupinky také podle autorů termitickou reakcí při zahřátí hořely. Autoři uzavřeli: jde o tajný vojenský ničivý materiál, tzv. nanotermit! A slavili úspěch, dlužno dodat, protože hypotéza nanotermitové demolice WTC se brzy stala učiněnou mantrou, kterou trutherři – třeba americký architekt Richard Gage – opakují stále dokola třeba i v peticích určených americkému Kongresu.

Debunkeři brzy přispěchali s daleko pravděpodobnějším vysvětlením: neradi vám kazíme radost, ale červené vrstvy šupinek jsou nejspíš zbytky základových nátěrů ocelových konstrukcí WTC a ty sedě jsou kousky zkorodované oceli, která se při tom kataklyzmatu, v tom pekelném mlýnu kolapsů, odloupala i s barvou. Údajný hliník není hliník, ale *kaolínit*, což je pigment hojně užívaný v barvách, stejně jako *oxid železitý*. A údajná termitická reakce není nic jiného než hoření polymerního pojiva, které je pravidelnou složkou každé barvy.

Vaříte z vody, odvětili trutherři nerudně, protože my jsme šupinky vědecky prozkoumali, kdežto vy ne. Navíc, kde máte ty

svoje mystické barvy? Co bližšího o nich víte, abyste něco dokázali?

Debunkeři se proto rozhodli o barvách ve WTC něco zjistit a všimli si, že jedna z pěti blíže analyzovaných červenošedých šupinek v Harritově práci je složením zjevně jiná než ostatní a velmi dobře odpovídá červenému základovému nátěru firmy Tnemece, jehož složení uvádějí zprávy NIST a kterým byly proti korozi chráněny obvodové ocelové konstrukce WTC1 a WTC2. Dobrá, přemítali debunkeři pod velením amerického metalurga Sunstealera a německého top-debunkera Oysteina, tuto šupinku máme vyřízenou – ale co jsou ty ostatní čtyři šupinky, které jsou podle analýz jinou barvou? Byla někde ve WTC1 a WTC2 k ochraně oceli ve velkém použita další červená základovka obsahující hlavně kaolinit a oxid železitý? (Pozn. autora: kdo by chtěl vědět o hodně víc nudných podrobností, může nahlédnout do mého blogu na Lidovkách, konkrétně do článku „Kauza Harrit a nanotermit“ <http://kmínek.blogspot.lidovky.cz>, kde shrnuju právě tento stav „poznání šupinek“ k loňskému červnu.)

A zrovna tehdy jsem do služby nastoupil já, český polymerní chemik a novopecený debunker se spoustou elánu. Prozkoumal jsem víc než deset tisíc stran závěrečných zpráv amerického NIST o 11. září a nakonec jsem opravdu našel, co jsem hledal. Bylo to ve zprávě NIST NCSTAR 1-6b, v dodatku B, na straně 155. Příhradové podlahové nosníky mrakodrapů WTC1 a WTC2 byly proti korozi chráněny červenou základovkou, která obsahovala především kaolinit, oxid železitý a pojivo na bázi epoxidové pryskyřice!

Na JREF byl můj objev světového významu vysoce oceněn. Stal jsem rázem debunkerem měsíce, určitě bych i visel na nástěnce, kdyby nějakou měli, a brzy jsme spolu přinesli spoustu dalších podpůrných argumentů, proč tohle je správná stopa. Dobře odpovídalo odhadované množství barvy ve WTC, poměr složek, tloušťka vrstev, navíc XEDS spektra (která ukazují obsah chemických prvků) se skvěle shodovala s počítačově simulovanými spektry barvy, a vůbec – případ šupinek tím byl v podstatě vyřešen.

Nikoliv ale pro truthery: „Jenže hořením šupinek vznikly podezřelé mikroskopické oblé útvary bohaté na železo, které jsou typickým produktem termitické reakce! A podobné mikrokuličky se hojně našly i v prachu po WTC!“

„Ale jděte, takové útvary vznikají běžně třeba i při hoření dřeva a mnoha dalších materiálů a směsí,“ odušili jsme.

„Jenže my jsme o šupinkách napsali vědeckou práci, kdežto vy o všem jen spekulujete na svém webu,“ opakovali trutherři.

V tom měli docela pravdu, i ve forenzní vědě má nakonec platit jen to, co bylo publikováno, pro debunkery i truthery. Americký publicista a nadšený debunker Chris Mohr proto loni v zimě zorganizoval na JREF finanční sbírku a její výnos, totiž tisíc dolarů, jsme použili na zaplacení ověřovací studie šupinek z WTC, které se rád ujal americký forenzní expert James Millete. Analyzoval další červenošedé šupinky ze vzorků prachu, které měl ve sbírce své firmy. Jeho předběžný závěr, uveřejně-

ný letos na jaře, zní: „Složení červenošedých šupinek je konzistentní s uhlíkovou ocelí, která je pokryta epoxidovou pryskyřicí obsahující hlavně oxid železitý a kaolinit.“

Moje i naše společné vítězství na JREF tím bylo v podstatě završeno: údajný hliník, který měli v šupinkách najít Harrit et al, se asi odstěhoval do Humpolce a podezřelá šupinka místo něj prokazatelně obsahuje jen kaolinit, jak jsme si mysleli. *Jsou to nevinné kousky červených základových barev, nikoliv zákeřné pyrotechnické zbraně, říkáme trutherům; s tímhle do amerického Kongresu opravdu nechoďte, neobstálo by to ani u obvodního soudu ve Springfieldu.*

Trutherři sice stále přicházejí s dalšími „jenže“, jak se dalo čekat, jenže jejich hlasy už slábnou. A vůbec se zdá, že už je KT9/11 netáhne tak jako před lety. Sice pořád věří v Pravdu, nemohou jinak, ale jsou už trochu unavení, zmatení, vysílení především svými vlastními vnitřními spory.

A proč jsem se stal vyvracečem Pravdy?

Kdo náhodou dočetl až sem, možná kroutí hlavou, proč vůbec s údajnými konspiracemi kolem 11. září ztrácím tolik času, o nějakých pěti šupinkách nemluvě.

Co já vím, třeba jsem nějaký skrytý autista, který se jen tuze rád nimrá v odtažitých problémech. Ostatně celé to pátrání po původu „záhadných“ šupinek mě prostě bavilo, byla to zajímavá detektivní práce, kde jsem mohl vnutit dost z toho, co vím o polymerech a materiálech vůbec, a ještě hodně dalšího jsem se dozvěděl.

Běžné konspirační teorie sice stačí potírat samy sebe už svou evidentní hloupostí – třeba ta loňská o tom, že zemětřesení v Japonsku vyvolal americký HAARP -, ale KT9/11 je už svým „dějinným“ významem přece jen trochu jiná klasa. Pokud jí je ochotna věřit skoro třetina našich (logicky tedy musejí být i mezi čtenáři Interkomu), protože se doslechli o nějakých důkazech, prostě nezbývá, než se těm důkazům pořádně podívat na zoubek.

A jsou tedy konspirační teorie i odrůdou sci-fi? Ne že by na tom záleželo, jak říkal prastarý unavený netvor Morlor v Nekočném příběhu, ale třeba i ano. Zatímco za mého mládí se fantastika víceméně jen psala a četla, dnes se i hraje hned na stovky způsobů, vzývá (Star Wars religion), prostě také žije, a do tak širokého rámce se snad vejdou i oni fantasté, kteří tolik vzývají svou Pravdu o 11. září a také ji žijí jako tu jedinou správnou alternativní historii. Na internetu s tím mají nemalé úspěchy, podotýkám, vždyť KT9/11 je dnes patrně populárnější, než kdy byla jakákoliv opravdová sci-fi. Jen ty jejich příběhy kdyby nebyly tak slaboduché, každé dobré fantastice dělají jen ostudu. S něčím takovým by v nějaké hypotetické soutěži o nejlepší politickou sci-fi neměli ani postoupit ze základního kola, si myslím.

Ivan Kmínek

P.S.: v článku pro Interkom jsem tematiku KT9/11 i podezřelých šupinek z WTC krajně zjednodušil a zejména jsem probral jen zdaleka nejrozšířenější konspirační verzi, která trvá na řízené demolici WTC pomocí termitu nebo výbušnin. Za to se znalcům omlouvám.

Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako příručka pro potenciální emigranty

Část třicátá druhá: Disneyho svět

Mediální mýtus tvrdí, že Velká čínská zeď je jediná stavba viditelná z oběžné dráhy Země. Pohledem na Google mapy zjistíte, že je to nesmysl. Zeď je široká jen pár metrů a kromě několika rekonstruovaných úseků je zarostlá vegetací, takže do očí zrovna nebijí. Budete mít štěstí, jestli ji i při maximálním zvětšení digitální mapy vůbec spatříte. Co z vesmíru vidět je, jsou parkoviště před Disney Worldem v Orlando. Rozkládají se na nedozírných asfaltových plochách, na které se vejdou desítky tisíc aut a ve špičce ještě víc.

Disney parky, tedy Magic Kingdom (Kouzelné království), Epcot, Animal Kingdom (Království zvířat) a Hollywood Studios, představují nejnáročnější civilizační test, jaký Spojené státy nabízejí. Dokonale prověří, jestli americkou popkulturu milujete, jste schopni ji tolerovat, nebo ji alespoň dokázete rozdýchat. Na rozdíl od Američanů, kteří s Disneyho figurkami vyrostli a znají i texty filmových písní, se do mysli Čechů Walt Disney moc neotiskl. Jako dítě jsem viděl v kině Sněhurku, Popelku a v televizi pár myšáků, ale pak přituhla normalizace a kreslené grotesky se vytrhly.

Co vás tedy v Disney Worldu čeká? Začnu největší klasikou – cukrovou omáčkou Kouzelného království. Z nedozírného parkoviště vás odveze elektrická mašinka ke vstupu do parku, kde vystojíte první frontu na lístky, a při pohledu na cenu vás chytne chlopeč. Pokud jste si nezajistili zlevněné vstupenky, zaplatíte za čtyřčlennou rodinu asi tři sta dolarů. Pak se zařadíte do druhé fronty a pochopíte, proč Michael Westen (seriál Status nežádoucí) ukryval maminku před nájemnými vrahy v Disney Worldu. Bezpečnostní opatření jsou lepší než na letištích. Návštěvníci musejí projít rámy a pak jim ostraha manuálně prohlédne batůžky. Teprve potom proniknete dovnitř a zjistíte, že tam není k hnutí.

Park je rozsáhlý, a pokud to psychicky zvládnete, můžete tam vydržet celý den. Ale pozor, pedofilní myšáci k vám přilnou hned za branou a bez ptaní laškují s vašimi dětmi. Většina amerických ratolestí to zvládá, zatímco rodiče nadšeně fotografují. Naši kluci však od metr devadesát velkých animáků s hrůzou prchali. Já sice myšáky o pár centimetrů převyšuji, ale ani mně nebylo dobře po těle. Jak se ke mně hrnuli, měl jsem tendenci je nabrat levým hákem. Nevím, čím to je, asi mi vadí jejich plastové oči zirájící bez jediného mrknutí.

Sněhurka a Popelka jsou relativně neškodné. K dětem se nehrnou, naopak, stojí se na ně taková fronta, že se k nim pro-

bojujete až půl hodiny před uzavřením parku. Z dálky vypadají pohledně, až zblízka uvidíte na jejich obličejích vrstvy pudru, za které by se nemusela stydět ani japonská gejša. Princezny předvedou několik teatrálních gest, zašvití sladkým hlasem a pak vás fronta odsune dál. Pokud nechce ztrácet čas čekáním, můžete si princezny vyfotit v maškarním průvodu, který několikrát denně prochází hlavní třídou. Pochodují všechny

postavičky. Dumbo, Bambi, Pocahontas, Baloo, Peter Pan, Pluto, Simba, Šmudla, 101 dalmatinů, piráti, Bolt a malá mořská víla, která se veze na alegorickém vozu, protože nemá nohy. Zamává vám ploutví.

Možná vás vedro, tlačence a fast food neumoří a časem dorazíte do centra parku k zámku. Zblízka nevypadá tak impozantně jako z dálky. Vlastně je to jen trochu přerostlý model. Pokud získáte dojem, že Kokořín je mnohem autentičtější podívaná, nebudu vám odporovat. Američanům to však neprozrazujte, oni Kouzelné království přijímají bez výhrad a tenhle výlet je pro ně celoživotním snem.

Jak budete stát s pohledem upřeným na zámek, přijde čas rozhodnutí. Jak se vlastně k Disney iluzi postavíte? I když vás skotačení amerických

děti ve věku od sedmi do sedmdesáti let irituje a zdá se vám, že ty kulisy za tři stovky nestály, ještě to nevzdávejte. Vyzkoušejte nějakou adrenalinovou atrakci, třeba to pomůže. Aladinův koberec, Vesmírná hora nebo Hromová horská železnice jsou kombinace lochnesky, horské dráhy a audiovizuální podívané. Stojí za to, ale nejsou vhodné pro velmi malé děti a musíte vystát hodinové fronty.

Možná vás horké floridské slunce vyšisovalo natolik, že neholdáte stát už v žádné další frontě. Pak vám zbývá ještě vláček, nebo můžete zkusit projížďku na honosném kolesovém parníku, na kterém se mohl plavit i Mark Twain. I to má své háčky. Pokud jste z hluku a tlačence nervózní, obávám se, že ani tyhle atrakce váš dojem z Kouzelného království nevylepší. Vláček jezdí krokem a staví každých dvě stě metrů. Houkání a pronikavé zvonění přesahuje hladinu sto padesáti decibelů. Jestli vám to vadí, možná na kolesový parník ani nechoďte. Vlak plní alespoň funkci hromadné dopravy, ale parník za zvuku sirény značky Vírál urazí dvěstěmetrové kolečko na umělém jezírku a zakotví u stejného mola, odkud jste předtím vyrazili.

Nechci ve vás kultivovat škarohlídský pohled na nejstarší Disneyho park (otevřený r. 1971, Disneyland v Kalifornii otevřen r. 1955). Pokud vás neuspokojil pohádkový duch ani adrenalinové atrakce, existuje ještě jedna záchrana. Musíte se stát

znalci. Když otevřete odbornou knihu, objevíte, že každá stavba je něčím architektonicky pozoruhodná. Najdete i ulice, které jsou autentickou replikou éry starého Hollywoodu. Péče o detail včetně jmen obchodů a propracovanost iluzí je fascinující. I vodní kanály jsou navrženy tak, aby spojovaly důležitá místa a malebně doplňovaly scénérii. Časem také zjistíte, že vláčky mají promakaný jízdní řád, dovezou vás ke každé atrakci a park je koncipovaný tak, aby odevšad bylo rychlé spojení do dalších míst. Pochopíte, že celý systém parku je postavený tak, aby bez problémů pojal desítky tisíc návštěvníků, hladce je semlel, vyždímal z nich dolary a po ohňostroji zase bezpečně vyplivl na parkoviště. Logistika, inženýrské sítě a podzemní tunely jsou jednoduše dokonalé.

Přesto ve vás možná převáží frustrace nad úžasem a k pozitivnímu přístupu nenajdete sílu. Nezoufejte. My se Kouzelnému království po první zkušenosti také vyhýbáme a raději věnujeme čas jiným parkům. Stojí za pozornost. Království zvířat je vylepšená ZOO (anglicky se to čte Zú) s olbřímím centrálním stromem života, ve kterém se skrývá podzemní 3D kino. Hollywood studios je zase o filmech. Všechny atrakce jsou tematicky věnované filmům, často těm novým od PIXARU, takže nebudete handicapováni jako v Kouzelném království. Show se odehrávají v úplně jiném duchu než klasický teatrální Disney. I jako pětiletému mi Sněhurka přišla přepjatá a preferuji Šreka. Když jsem ho před lety viděl v americkém kině, bavil jsem se až do chvíle, kdy princezna Fiona potká v lukách modrého ptáčka a spontánně propuknou v muzikálový duet. V ten moment jsem zvrátil oči v sloup a pomyslel si, že PIXAR udělal povinnou úlitbu tradici, té scéně, kde Sněhurka trylkuje s ptáčkem zpěvákem. Neušklíbal jsem se dlouho, protože Šrekova Fiona nasadila o oktavu výš, pták její hlasový rozsah nezvládl, nafoukl se a explodoval v oblaku modrých peříček. Princezně sklouzl pohled na opuštěné hnízdo a v následujícím střihu vidíme, jak se na kameni smaží volská oka. Američané zkoprněli, zatímco já se v ztichlém kině rozchechtal na celé kolo. Disney byl mrtev.

Epcot má také něco do sebe, i když technologické vychytávky a multimedia Čechy asi potěší víc než zmenšený svět se stavbami reprezentujícími různé země Evropy a ostatních kontinentů. Připadá mi, že je lepší vidět skutečnou památku než její americkou zmenšeninu, ale na druhé straně si u stánků můžete koupit mezinárodní speciality, které jsou určitě lepší než vysušené hamburgery v ostatních parcích. A večerní ohňostroj v Epcotu rozhodně stojí za zhlédnutí.

Jedna věc vám možná z mého popisu ještě nedošla. Pokud si chcete Disneyho parky užít, musíte mít slušnou znalost starých i nových Disney filmů. Než se vypravíte do USA, věnujte tak půl roku studií všech DVD, které seženete. Jenže pozor! Koukejte na ně v angličtině. Všechny show v Disneylandu srší narázkami a hláškami v původním znění, které těm z vás, kdo jsou zvyklí na český dabing, uniknou.

Omlouvám se, jestli vás můj popis Disney parků odradil. Nemusíte ještě stornovat letenky na Floridu. V Orlandu je spousta jiných tematických parků, které uspokojí i skeptiky z Čech. Například Sea World (Mořský svět) zabere spolehlivě. Kde jinde uvidíte a sáhnete si na tolik mořských tvorů? Když

utratíte pár dolarů za smrduté rybky, můžete krmit lachtany a delfíny, kteří si kvůli slanečkovi nechají sáhnout i na hebký jazyk. (Bud'te však připraveni ucuknout. Kromě růžového jazyka mají i spoustu zubů.)

Mořský svět má navíc špičková představení se zvířaty. Nejsou založená jen na tom, že delfíni a kosatky skáčou skrz kruh nebo že lachtani žonglují s míčem. Výprava je skvělá, představení jsou vtipná a cvičitelé mají spoustu humorných hlášek, kterými vtáhnou do hry i publikum. Jeden příklad za všechny: Show s kosatkami.

Když se usazujete na Shamu stadionu, věnujte pozornost cedulím MOKRÁ ZÓNA nebo ZÁPLAVOVÁ ZÓNA. Pokud vlastníte drahý foťák, doporučuji sednout si až nahoru do SUCHÉ ZÓNY. V průběhu představení pochopíte proč. Na americké poměry je show pěkně vykutálená. Nejdřív se cvičitelé přou, jestli jsou lepší drezéři muži či ženy, a vyberou si z publika dobrovolníky na zkoušku. Nabízí se jim les rukou, i když každému musí být předem jasné, že to nedopadne dobře. Cvičitelé vyberou dvě ženy a dva muže. Dívky dělaly doporučená gesta a kosatky následovaly jejich pokyny a „tančily“. Pánové měli smůlu, kosatky na ně nereagovaly. Za odměnu dívky dostaly hrst ryb a mohly kytovce krmit. Když se o totéž pokusili chlapi, kosatky na ně chrstly vodu. Aby jim to nebylo líto, cvičitelé řekli mladíkům, že s nimi zkusí lepší číslo. Přivedli je až k okraji skleněné stěny bazénu, odstoupili o deset deset metrů a z dálky dobrovolníkům ukazovali, jaká gesta mají dělat. To už pánové tušili, co bude následovat, ale co jim zbývalo. Kosatky tentokrát zareagovaly velmi živě, vyskočily do výšky a placákem vytvořily malou cunami. Ta se převálila přes hrazení a dobrovolníky zila od hlavy k patě. Za odměnu oba dostali přes záda velké ručníky, a když kráčeli pryč, diváci měli možnost přečíst na ručníku nápis: OBĚŤ. Když je vedro, nikomu to nevadí, ale mezi listopadem a březnem může být v Orlandu hluboko pod dvacet. Proto si dobře rozmyslete, než se také přihlásíte.

Po půl hodině dobré zábavy přišlo finále. Dosud velrybí šplouchance padaly jen do prvních řad a výš doletěla jen vodní tříšť. Proto se někteří odvážlivci s fotografickou technikou přesunuli do dolních řad, a to byla chyba. V závěru se totiž největší kosatka Shamu potopila hlavou dolů a ocasem trčícím nad hladinu mocně máchala směrem k publiku. Teprve potom vám dojde, že varovné nápisy měly pravdu. Voda teče mezi sedačkami proudem, někteří diváci hledají evakuační cesty, ale už je pozdě. Za všeobecného veselí show končí a vy můžete zamířit na další, třeba s delfíny nebo lachtany. Jenom návštěvy hlavních představení vám spolehlivě zabere půl dne.

Další z parků, které stojí za návštěvu, je Universal studios. Poučíte se něco o filmových tricích, můžete okusit strašidelné jízdy a 3D představení a nakonec se třeba dostanete i do drápů King Konga. Hlavním trhákem jsou Čelisti. Nalodíte se na malý motorový člun, jedete kolem pláží Amity (městečko, kde kapitán Brody pronásledoval žraloka), a i když má řidič na kolenou pušku, ujišťuje vás, že jste v naprostém bezpečí. Najednou se ozve křik ve vysílačce a odněkud zepředu, kam odpulila výprava před vámi, se ozývají výbuchy. Vysílačka na lodi chraptí a varuje kapitána, že je tam žralok. Loď jede dál, nervozita stou-

pá. Průvodce vás trochu hystericky ujišťuje, že vše je OK. Pak hladinu profízní trojúhelníkovitá ploutev a on po ní střílí. V panice nasměruje loď do úkrytu nějakého skladu. Najednou chvění, žralok je zpátky, následují výbuchy, plameny a loď prchá vstříc svému konci, který nebudu prozrazovat. Všechno je hezky sladěno, včetně vískání turistů z lodi před vámi a za vámi. Prostě paráda.

Show Terminátor 2 stojí také za pozornost. I tam stojí dlouhá fronta, ale naštěstí je součástí představení. Režisér využil čekací dobu, aby diváky poučil o pozadí příběhu a zpracoval je. Z televizi nad vašimi hlavami se line propaganda imaginární společnosti Cyberdyne, což je kybernetická společnost, která hraje ve filmu důležitou roli. Její roboti se vzbouřili proti lidem a nakonec skoro vyhubili lidstvo. Propaganda končí větou: „Děťáci, kteří budou mít pozitivní připomínky k představení, se můžou zastavit ve čtvrtém patře na drink zdarma. Ti s negativními připomínkami ať zamíří do přízemí, kde vyfasují pořadové číslo, a můžou pokračovat do temného tunelu s nápisem BANKA LIDSKÝCH ORGÁNŮ.“

Jak fronta postupuje dál, uslyšíte další upozornění: „Za deset sekund začne snímání tělních map každého z vás. Pokud učitěte chvění či nepatrné svědění, není to nic škodlivého.“ V televizi vidíte průběh scanování lidského těla, které doprovází nepříjemné bzučení. Celá fronta znejistěla a všichni se začali ošívát. Kovový hlas pokračoval: „Děkujeme vám. Nyní máme vaše koordináty. Sledujete rádi televizi? Až od nového roku Cyberdyne zavede nový systém, bude pomoci těmto koordinát televize sledovat VÁS!“

V předsáli nás uvítala ředitelka Cyberdynu. V exaltovaném projevu propagovala výrobky firmy. „Představte si dobu,“ ukázala na panelové televize se zelenými loukami, „kdy i motýli budou na baterie. Kdy Cyberdyne opanuje veškerou výrobu a vládu, včetně ministerstva obrany.“ Přírodní výjevy na obrazovce vystřídaly stíhačky, záběry z války v Perském zálivu, laserové naváděné bomby, zatímco pod nimi na dolní obrazovce si stále hráli děti. Ředitelka dál líčila, jak je vše bezpečně řízeno počítači bez lidských chyb. Načež vypadal obraz a po chvíli zrnění se na panelech objevily dvě postavy v maskáčích. Poznali jsme matku a syna z výše zmíněného filmu.

„Vy všichni tam dole,“ varovali nás. „Cyberdyne chce opanovat svět a zahubit lidstvo. To musíme zastavit. Hodláme vyhodit budovu do povětří. Máte přesně pět minut, abyste opustili sál!“ Po chvíli zrnění naskočil původní program a zástupkyně Cyberdynu se omluvila za poruchu. Ujistila nás, že všechno je pod kontrolou, ale uniformovaní muži začali prohledávat sál. Znovu se objevily exploze a hrající si děti. Na závěr projevu se zeptala, jestli se nám to líbilo. V sále bylo rozpačité ticho, jen vzpurný dětský hlásek křičel, že ne. Takže přítvrdila a dodala, že ona je tím, kdo rozhodne, jestli nás pustí na představení, nebo vykopne nouzovým východem. „Ano, líbilo,“ křičeli všichni a ten vzpurný dětský hlásek trvajícím na svém NE zanikl v hluku. Tak jsme vyfasovali polarizační brýle a byli vpuštěni do hlavního sálu na bezvadnou 3D show. Mohu doporučit.

Návštěva zábavních parků v Orlandu ve mně pokaždé zanechává smíšené pocity. Proč vlastně platíme za zástupné zážit

ky, kde vláčky projíždějí kulisami pouští a divokých skal a kde jezdí modely parníků pod falešným havajským vodopádem. Nebylo by lepší se jet podívat na opravdickou přírodu, místo abychom za drahý peníz zírali na namalovanou překližku? Proč lidé nejezdí raději do Utahu a ve skutečné divočině si neužijí opravdického adrenalinu? Je to asi proto, že o reálnou přírodu už nestojíme. Je tam buď moc horko, nebo zima, nebo vlhko, nebo sucho, no prostě je tam moc divoce. A nečepejí tam pivo. I v Čechách, když jedeme na výlet do přírody, je to polidštěná divočina kultivované krajiny. Lidstvo strávilo tisíceletí, aby divočinu nahradilo lesoparkem a vytlačilo ji do posledních koutů zeměkoule. Když si chceme užít divočiny, jedeme do Orlanda na horskou dráhu.

V úvodu jsem tvrdil, že Disney parky otestují vaši schopnost mentálně přijmout Ameriku. Je to proto, že ji budete nemilosrdně vystaveni v plné intenzitě. Ocítnete se v tlačenci rozzářených tváří dětí, popíjejících nasycené roztoky cukru, přestože mají nebezpečnou nadváhu a druhý stupeň diabetes. Batolí se mezi rodiči, kteří začali s prokreací tak pozdě, že vypadají spíš jako dědečkové a babičky. Šedesát procent z nich trpí obezitou a jinými civilizačními chorobami, ale spokojeně se kývají ze strany na stranu ve vytahaných tričkách s nápisem NEBRASKA. Všichni si užívají pocit úžasu. Tak trochu věří, že Sněhurka je opravdická a že pohádky nevynalezli staří národové a bratři Grimmové, ale Disney. Návštěvníci ve volném oblečení (teplácích) se opíjejí pocitem, že Amerika je velká a mocná, protože postavila zámek v Disney Worldu.

Pokud překousnete tohle poznání, dostaví se druhý šok, když před show vyzve konferenciér příslušníky branných sil v hledišti, aby povstali. S hrůzou zjistíte, že v Americe každý desátý nosí do práce uniformu. Konferenciér ochráncům americké svobody děkuje a hlediště je odměně potleskem. Děti do toho mávají americkými vlaječkami s portrétem Mickey Mouse.

Jenže jak se celý den prodíráte davem, zjišťujete, že děti nejsou rozjivené, ale naopak slušně vychované. Jejich rodiče jsou přívětiví, nikdo do vás nestrká, nikdo se necpe a ve frontách se nepředbílá. S hrůzou zjišťujete, že kromě vás nikdo děti nepohlavkuje a nikdo není nervózní. Na rozdíl od nás jsou Američané v pohodě. Možná si pomyslíte, že za to může Disney, ale takhle to v Americe chodí všude.

Myslím, že až se lidstvo vrátí na Měsíc, Disney korporace bude v těsném závěsu. Jejich marketingové oddělení správně odhadne, že jedním z mála výdělečných projektů bude Lunární Disney park. Jen si představte ty možnosti! Atrakce a lochnesky vířící v šestinové gravitaci nad měsíčními krátery! V restauraci s logem Mickey Mouse si dáte předraženo hamburgera a budete pozorovat východ modré Země nad mrtvou pustinou našeho soupezníka. Nevěříte? Trochu optimismu! Vsadím se, že tam poletíte už s vašimi vnuky. Dobývání vesmíru nebude vedeno ideály. Vždyť i objev Ameriky měl komerční pozadí. Z pověření nadnárodní korporace hledal Kolumbus cestu do Indie kvůli zlatu a obchodu s kořením. A za pár století to přineslo nečekané plody. Disneyland!

Martin Gilar

Časem s vědou - září

o velkých činech a lidech vědy

Prvního září 1952 začalo u nás fungovat několik nových vysokých škol a fakult, za všechny alespoň MFF UK (*almu mater* Zdeňka Rampase) a VŠCHT v Praze (*almu mater* moji). První vznikla reorganizací dřívějších fakult UK, druhá osamostatněním od ČVUT.

Do španělského přístavu Sanlúcaru vplouvá 8. září 1522 osamělá plachetnice Victoria s 18 muži na palubě. Tolik zbylo z pěti lodí se zhruba 240 muži, kteří odtud před třemi lety vypluli. Pořád na západ. Jejich portugalský velitel Fernão Magalhães (kterého jeho vlastní král napřed propustil pro nadměrnou schopnost a pak nechal hlídat, aby v cizích službách tou schopností neškodil jeho zájmům) se cestou dokázal vypořádat s nekáznými posádky (už nakládání potravin na dva roky totiž většinu řádných námořníků odradilo) i se vzpourou žárlivých španělských důstojníků, aby potom na Filipínách padl ranou šavlí jednoho z domorodců. Pod velením Španěla Elcana se stále se tenčící zbytek výpravy nakonec vrátil. Dvůr je o rozhodující jihoamerické fázi výpravy (hledání a objevení průplavu do Pacifiku) již zpraven od posádky dezertovavší lodí (samozřejmě ve prospěch vzbouřenců), takže veškeré uznání sklízí Elcano (nu, Magalhãesova žena a syn jsou alespoň propuštěni z domácího vězení, kde byli drženi jako rukojmí). – Tato první cesta kolem světa znamená nezvratný důkaz, že Země má tvar koule (ač podstatně větší, než se soudilo).

Desátého září 1682 večer spatřuje šestadvacetiletý Edmund Halley na obloze vlasatici (poprvé spatřenou jinými už koncem srpna téhož roku, přísluním prošeďší 15. září). Přestože novomanžel krásné ženy, řadu nocí nyní bude náš astronom trávit u dalekohledu... Komety se tehdy považovaly za jednorázové hosty z vesmíru. Když se Halley pokoušel vypočítat parabolické dráhy čtyřiařetací dříve pozorovaných vlasatic, všiml si, že dráhové parametry těch z let 1531 a 1607 se nápadně podobají té nynější. I napadlo ho, jestli nepatří jedné a téže kometě... V takovém případě by křivka jejich dráhy musela být uzavřená, čili elipsa. Té také všechny tři dráhy skutečně odpovídají! Komety tedy mohou být i periodické, píše Halley roku 1705. A hned také předpovídá návrat „komety 1682“ na rok 1758. Stalo se a od těch dob se kometa pod jménem Halleya zjevuje každých cca 76 let, což odpovídá zhruba délce lidského života. O jejím návratu roku 1910 napsal Jaroslav Seifert báseň, roku 1986 Jaromír Nohavica písničku.

Ve dnech 18. – 24. září 1862 se v Karlových Varech konal 37. sjezd německých přírodovědců a lékařů. Účastníků

se sjelo k šesti stovkám. Akci společensky vévodil staříček Jan Evangelista Purkyně. Zajímavou přednášku zde držel český lékař, pedagog a vizionář Karel Slavoj Amerling. 23. září vyložil záměry právě vznikající *Fysiokratické společnosti* (fyzio-

kracie, v překladu z řečtiny „vláda přírody“, jejímž byl hlavním zakladatelem a prvním tajemníkem, jakož i tvůrcem stanov. V těch se mj. píše: „Úkolem Společnosti je péče o přírodní hospodářství, rozšiřování metod, jejichž dodržování povede ke zvyšování blahobytu lidské společnosti, omezování škodlivých jevů v přírodě a jejich odstraňování, hledání příčin těchto škod a jejich potírání; sestavování národohospodářských sbírek, vydávání časopisu, spolupráce a ostatními společnostmi přírodovědeckého nebo národohospodářského zaměření.“

Amerling chtěl přírodovědecký výzkum orientovat na potřeby společenského, technického a ekonomického vývoje společnosti, chtěl však zvrátit převahu analytických prací v přírodovědě (vedoucí k zanedbání vzájemných souvislostí jevů) ve prospěch prací takřkajících systémových.

Nechť lidstvo vládne umem a rozumem, hřímá z pódia, nechť pozná přírodní zákony, podrobí se jim a v souladu s nimi zvelebí svůj svět!

U posluchačů se charizmatik spíše setkal s pochopením, a když vzápětí předložil dosud vydané tiskoviny společnosti – fysiokratický kalendář, formuláře tabulek k fysiokratickému průzkumu regionů, návody k mapování – získal velký počet nových členů českých i přespolních. Sám Amerling pak v této oblasti inicioval výzkum hmyzích škůdců a nemocí hospodářských rostlin; za studium roztočů v českých zemích byl v roce 1868 zvolen členem německé přírodovědecké akademie Leopoldina.

Po jeho smrti v roce 1884 *Fysiokratická společnost* postupně ztratila na významu.

Dne 29. září 642 vstoupil do právě dobyté Alexandrie arabský chalífa Omar. V tomto starém přístavu městě tehdy fungovala největší knihovna starověku, součást známého Múseionu. Přestože už prošla několika decimacemi, stále ještě shromažďovala možná až statisíce jedinečných rukopisů ze všech oblastí lidské činnosti.

„Co s nimi?“ zeptal se chalífy jeho vojevůdce Amr ibn al-Ás. „Pokud to, co v knihách stojí, souhlasí s naší Božskou knihou (Koránem), nejsou tyto knihy potřeba. Pokud nesouhlasí, jsou nežádoucí. Proto je znič!“

Vzácné svitky prý vydržely šest měsíců vytápět čtyři tisíce městských lázní.

František Houdek

Věda a fantazie

Třeštění letitého popularizátora 8

7. září 1812 u ruské vesnice Borodino západně od Moskvy proběhla celodenní bitva Napoleonovy armády s ruskou. Vojsky vzato tato řežba se stovkou tisíc mrtvých skončila nerozhodně, ale Rusové francouzského megalomana oslabili natolik, že navzdory následnému obsazení (notáblý opuštěné) Moskvy skončilo jeho východní tažení fiaskem.

Borodino popisuje Lev Alexejevič Tolstoj ve 3. dílu *Vojny a míru*. Problematiku samozřejmě důkladně znal, ale jen s fakty by nevystačil. K vytvoření věrojatného a čtivého popisu vyplnil prostor mezi fakty pomocí pravdě podobných smyšlenek tak, jak mu je nabídla paměť, naplněná předtím studiem. Tolstoj zde použil fantazii, kterou bychom mohli nazvat *interpolativní* nebo také *aplikovaná*. Ottův slovník naučný ji zve fantazii určovací.

21. září 1932 vyšel román *Hobit aneb cesta tam a zase zpátky*. Obrovský úspěch přiměl autora Johna R. R. Tolkiena, učitele starých severských jazyků na Oxfordu, napsat *Pána prstenů*.

Tolkien se svojí fantazií naložil nevázaněji. Na základě rozsáhlých znalostí skutečných dávných světů „stvořil“ kompletní fiktivní krajinu i s její historií a detailními „reáliemi“, zemi obydlenou hominidy i nadpřirozenými bytostmi. Jeho fantazii bychom mohli nazvat *volnou*, snad i *extrapolativní*; starý dobý Otto ji říká *sestavovací*.

A konečně 27. září 1962 vychází antiutopie *Silent Spring* od americké biologky Rachel Carsonové. Líčí situaci, kdy v důsledku masivně používaného DDT už na Zemi ani ptáček ráno nezazpívá a v hluchotě krásných zvuků lidé scházejí následky chemického znečištění přírody. Kniha v podstatě vyvolala dostupný zákaz používání DDT v USA i ve světě.

Carsonová stejně jako Tolstoj vyšla ze známých dat, jenže pak celý vzniknuvší celek posunula v možném vývoji do budoucnosti. *Milčící jaro* má blízko k přírodní vědě a právě zacházení autorky s fantazií na tomto poli zavdalo podnět ke vzniku následující úvahy.

Jak známo, fantazie je odrazem vnímaného, arci odrazem prezentovaným v neobvyklých mutacích, kombinacích, souvislostech; něco absolutně nového žádná fantazie poskytnout nedokáže – člověk od narození slepý si nepředstaví barvy, i kdyby jinak vládl představivosti sebemohutnější... Navíc exaktní, na experimentu a matematice založená věda (a o té je zde řeč) v řadě svých výhonků operuje s realitou ležící mimo naše smysly; relativita a kvantová teorie, natož kvantová relativita jsou příklady takových nevnímavých, někdy zcela nepředstavitelných věcí.

Z toho by vyplývalo, že věda a fantazie jsou živly mimoběž

né a že věda fantazii nepotřebuje, ba co víc, ona se s ní vylučuje. Naproti tomu popularizátoři i někteří vědci se blahodárným úkolem obrazotvornosti ve vědecké tvorbě přímo opájejí. Však se také všechny ty příběhy plné zjitřené fantazie hojně protáčí v médiích, neboť se čtou líp než popis zdoluhavého plahočení rozumu vpřed. A tady jsme u kořene jednoho velkého, průběžně a tvrdošíjně tradovaného přesvědčení o jakéms až existenciálním vztahu vědy a fantazie... Jak to tedy je?

Claude Bernard, průkopník experimentální fyziologie a velký teoretik vědecké metodiky, napsal: „Když začnete experimentovat, odložte imaginaci s převlečníkem v šatně, ale jakmile skončíte, nezapomeňte se do ní opět obléci.“

Zdá se tedy, že fantazie vědě sloužit může, ale jen nepřímo, mimo vlastní badatelské jádro vědy (při nazývání objevu, jeho popularizaci atd.); u objevování neznámého totiž

nemáme ve vědomí uloženy odpovídající pojmy a představy, které bychom mohli plodně mixovat (a to pomijím roli emocí, které do vědy nepatří, avšak fantazii živí – rčení „strach má velké oči“ či „stavba vzdušných zámků“ budiž příkladem). Naproti tomu technika coby využívání známých poznatků nese v sobě prvek služebnosti člověku; technika poutá děje napodobitelné, využitelné, takřkajíc „antropofilní“. Tam může fantazie sloužit přímo, poněvadž v tomto případě už naše vědomí disponuje odpovídajícími pojmy a představami, které může kombinovat.

Pokud bychom chtěli oba živly přece nějak spojit, pak vstupem vědy do fantazie vznikne vědecká fantastika, vstupem fantazie do vědy vznikne tendenční věda, kde přání bývá otcem myšlenky (nezaměňovat s angažovanou vědou, která emoce a fantazie do svého jádra nepouští). Obě fúze dobře známe, první díky bohu, druhou spíš bohužel. Carsonové *Milčící jaro* podle mě obsahuje obě výše uvedená spojení.

František Houdek

Naše občanská spolupracovnice překladatelka Rita Kindlerová byla vyznamenána ukrajinskou mezinárodní literární cenou Hryhorije Skovorody Zahrada božských písní za rok 2012.

Ocenění založila roku 2005 na Volyni společnost Svítaz a Černigovské intelektuální centrum za podpory Národního svazu spisovatelů Ukrajiny, Literárního ústavu Tarase Ševčenko Národní akademie věd Ukrajiny a mezinárodních nevládních organizací.

Blahopřejeme.

redakce IK

Cena Karla Čapka 2012: Mikropoviedky mojimi očami

Vo februári 2012 som opäť dostala e-mail s ponukou zapojiť sa do hodnotenia **Ceny Karla Čapka** a tentoraz som sa rozhodla a prihlásila. Minulý víkend na festivale **Parcon** prebehlo vyhlasovanie víťazov a práca organizátorov i porotcov bola zavŕšená. V nasledujúcom článku sa pozriem na to, ako moje krátke poznámky k poviedkam – čiže môj vkus – korešpondujú s konečným výsledkom.

Porotcovanie CKČ nie je žiadna elitárska záležitosť, môžete sa doňho prihlásiť aj na vlastnú päsť. Vyžaduje sa láska k fantastike prípadne nejaká prax v písaní a hlavne zodpovedný prístup. Súťaž sa delí na kategórie **mikropoviedky** (tenro rok 42), **krátke poviedky** (52), **poviedky** (33) a **novely** (9). Každý porotca si môže vybrať jednu alebo viac kategórií, preto som si vybrala „len“ mikropoviedky. Nádej, že sa mi podarí absolvovať po nich aj krátke poviedky, sa nenaplnila. S krátkou rezervou som za poskytnutý čas zvládla akurát to svoje.

Aby sa mi ľahšie pamätali dojmy, otvorila som si zošit a ku každej z poviedok si urobila poznámku. Niekedy len pár slov, inokedy viet. Je to lepšie než poviedky povedzme obodovať, navyše sa konečný rebríček CKČ neurčuje na základe bodov. Porotca dostane formulár, v ktorom čísla najlepších poviedok umiestňuje do chlievikov pre ich želané poradie. Jedno prvé miesto, dve druhé a tak ďalej. Nie všetky chlieviky musia byť vyplnené, ak je porotca prísny a rozhodný, stačí mu na každé miesto jedna. Pod oficiálny formulár musíte pripojiť aj svoju adresu, kontaktné údaje a vlastnoručný podpis. Je to seriózna práca :-)

Víťazom kategórie mikropoviedky a zároveň držiteľom **ceny Pulec** za víťazstvo vo svojej kategórii sa stal **Petr Plaček** s poviedkou **Gameover**. V mojom zozname poviedok bola samozrejme anonymná a mala číslo 31. Poznačila som si k nej toto: „dobro napísané aj vtipné, moderná IT verzia Fausta. super, môže byť“. V konečnom hodnotení u mňa dostala druhý chlievik na štvrtej pozícii, ale nenavrhlala som ju na cenu Mloka.

Na druhom mieste sa umiestnil **Roman Splítek** s mikropoviedkou **Muž ve vzduchoprázdnu**. Mala číslo 13 a môj verdikt znel „zaujímavý námet, dobre napísané, ale neohromilo“. Nenominovala som ju na nič. Aby som obhájila svoj názor na tomto mieste, pozrela som sa do nej znova a spomenula si, čo ma to vlastne „neohromilo“. Bol to námet. Síce sugestívne spracovaná a do iných okolností zasadená, ale v podstate vystrihnutá pointa záverečnej scény z Bachovho (*Kingovho*) Muža na úteku. Tým neobviňujem autora z plagiátorstva, ale jednoducho ma pri spomienke na Kingov vynikajúci román už príliš neprekvapil.

Tretí bol Slovak, **Mark E. Pocha**, od ktorého som už čítala krátkučké poviedky v zbierke **A bude hŕŕ!** Do CKČ poslal mikropoviedku **Zlodej spomienok**, ktorá ma pobavila o poznanie viac než Splítkova: „šťastné spomienky by sa možno lepšie kradli v Auparku než na Hlavnej stanici :-) obávala som sa otrepaného konca, ale napokon prekvapil. nič šokujúce, ale aspoň to nie je klišé č. 1“. Poznámka možno vyznieva trochu skepticky, nemeňte však nič na tom, že po prečítaní všetkých diel a hľadani najlepších u mňa Marek skončil v prvom chlieviku pre tretie miesto a dostal nomináciu na Mloka.

Prejdime ešte zopár ďalších miest a potom mojich favoritov.

Štvrtá v celkovom poradí skončila poviedka s číslom 7, **Myslím jen na to jedno Jany Rečkovéj**. Poviedky som si čítala zardom, preto sedmička dostala poznámku „konečne niečo zábavné, akčné, čítalo sa to ako blesk. takýchto asi veľa nebude, možno si zaslúži nomináciu na Mloka“. Nakoniec ju síce nedostala (*pri siedmej poviedke som bola ešte len na začiatku*), zato sa jej ušiel tretí chlievik pre štvrté poradie. Tabuľka hovorí, že rovnakú pozíciu sme jej prideliť ôsmi, čiže som sa zhodla so siedmymi porotcami aj konečným výsledkom :-)

Rovnako štvrté miesto v CKČ s rovnakým počtom bodov 528 ako Jana Rečková, získala **Tereza Kvanicová** a jej text **Noční zastávka**. Dostala odo mňa prvý chlievik na piatej pozícii (*opäť slušná zhoda*) a hodnotenie „príjemné strašenie, neviem či tu už taká bola. trošičku nedotiahnuté, ale príjemné remeslo“.

Dôkazom, že už spomínaný **Roman Splítek** nie je celkom moja šálka kávy, ale ani ho nezatrucujem, je slovné hodnotenie jeho poviedky **Vítězný průvod**: „zaujímavá idea, príliš dlho gradovaná. mohlo to byť kratšie. nie zlé“. Výčitka dĺžky môže vyznievať smiešne pri mikropoviedke, ktorá pri veľkosti písma 12 a riadkovaní 1,5 má len tri strany a kúsok, ale ilustruje, že jednoduchá idea sa dá vyjadriť hutne alebo menej hutne. Ocitol sa u mňa v treťom chlieviku pre šieste miesto a vo výsledkovej listine si ešte o jedno polepšil. Opäť sme mu to šieste udelili ôsmi.

A komuže som držala palce najviac?

Janovi Kvanicovi a poviedke **Zlatý měsíc**. Po ťažkom rozhodovaní o poradí poviedok a ešte ťažšom o tých najlepších u mňa zvíťazila poviedka č. 40 s komentárom „síce trochu únavné, ale veľmi inteligentné a s dobrou pointou. To asi nebude hociký amatér...“. A veruže nie je. Kvanic je o rok mladší ako môj otec, má za sebou niekoľko kníh, kopec poviedok, dvoch Pulcov z CKČ, vlastnú rubriku na internetovom magazíne **Neviditelný pes** a v roku 2003 vymietol obe kategórie súťaže **Vidoucí**. V tomto ročníku **Ceny Karla Čapka** skončil v mikropoviedkach priebežne na 6. mieste a okrem mňa ho na víťaza nominovali ešte dvaja porotcovia.

Hneď za Jana som zaradila **Železnoc Petry Slovákovej**, mimochodom víťazky kategórie novela. V celkovom hodnotení získala deviate miesto, u mňa však zabodovala najmä miešaním žánrov, ktoré mám tak rada. „Steampunk urban fantasy kombinovaná so sci-fi. celkom zaujímavé“, znie môj pol roka starý postreh. Nominácia na Mloka šla odo mňa prirodzene k druhému miestu.

„Vtipné, páčilo sa mi, aj záver je fajn. z lepších“, tak som zosumarizovala **Kamaráda na dopisování** od **Lukáša Hermy**. Tu už sa s ostatnými porotcami vo vkuse rozchádzam, druhé miesto sme mu priali iba dvaja a celkovo skončil osemnásty.

Dvadsať skončil môj druhý chlievik pre tretiu pozíciu, **Jan Šimunek** a **Probuzení**. Zapôsobil presne tým, čo som si poznačila: „príjemné sci-fičko a na malom priestore vyjadri čo potrebuje, hutné, stručné, jemne poetické“.

Vyhlášení 32. ročníku Ceny Karla Čapka

Československý fandom vyhlašuje 32. ročník literární soutěže Cena Karla Čapka.

Své práce žánru sci-fi, fantasy nebo hororu s fantastickými prvky psané česky nebo slovensky zasílejte v **elektronické formě** nejlépe emailem, možno též na CD, DVD či disketě, a **současně ve čtyřech čitelných papírových kopiích** (anonymní výtisky bez uvedení jména autora) na adresu administrátora:

Jiřina Vorlová, Mariánská 401/41, 142 00 Praha 4 – Lhotka (e-mail AQUILA@ALTAR.CZ nebo AQL@SEZNAM.CZ)

Do obálky prosíme přiložit:

1) **průvodku** obsahující vaše jméno, přesnou adresu, kontaktní email, telefon a názvy všech zaslaných soutěžních prací – u povídkových kategorií lze soutěž obělat nejvýše dvěma pracemi v každé kategorii, kategorie novela je omezena na jediný příspěvek od autora. Můžete uvést i orientační počet znaků (včetně mezer). Kontrolu přesného počtu znaků a zařazení do příslušné kategorie podle rozsahů uvedených níže provede administrátor.

2) **čestné prohlášení**, že soutěžní práce dáváte k dispozici organizátorům soutěže pro jedno otištění bez nároku na honorář.

Upozorňujeme na omezení počtu prací od jednoho autora a na povinnost zasílat jak papírovou, tak elektronickou formu práce. Rozhodně však nelze považovat za elektronickou kopii

Na slušném štrnástom mieste zakotvila ruská paródia na post-apo s názvom *Sere pes* od **Tomáše Lipnera**. Ja som jej pridela tretie miesto spolu s nomináciou na Mloka, i keď som si bola dobre vedomá, že humorné sciifčko bez hlbších ambícií asi veľké šance nemá. Ale sral to pes, lebo mňa poviedka „pobavila. vandrovcovský odkaz na McCarthyho. síce som čakala záver á la Kuttner, ale na mikropoviedku to bolo vydarené“.

Že aj iní porotcovia majú v obľube humorné texty, dokazuje pekné ôsme miesto pre **Pavla Červenku** a jeho *Kroupa je vůl*. U mňa skončil na siedmom, čo vo formulári znamenalo prvý chlievik pre štvrté miesto + posledného Mloka. Stručná poznámka „milé, vtipné, dobre napísané“ v pozadí skrýva spojenie humoru, cestovania časom a jednej známej historickej udalosti. Koktejl, ktorému som nemohla odolať :-)

Zvyšné miesta v mojom formulári som pridela mikropoviedkam **Quinto** (**Jakub Věžník**), **The Box** (**Zdeňka Lukovská**), **SLU** (**Anna Mudrochová**), **Bez ploutví** (**Kateřina Korábková**), **Projekt na nejvyšší úrovni** (**Martin Vondráček**) a **Aspekty reality** (**Otakar Nechvátal**).

Pri niektorých z nich sú moje poznámky dokonca trochu váhavé, ale to, že sa nakoniec prepracovali do mojej zbierky sedemnástich nominácií znamená, že po prehodnotení celého balíka 42 textov ma predsa len presvedčili viac, než ich 25 súperov. V tejto tabuľke sa môžete pozrieť, ako dopadli.

Moje súkromné hodnotenia vychádzali z osobných preferencií a osobného štýlu porotcovania poviedok. Zapisovala som prvé dojmy okamžite po prečítaní, po dokončení kategórie prechádzala poznámky a rekapitulovala celkový dojem i miery zaujatia textom. Takisto štýl, originalitu, vtip, inteligenciu. Som si takmer istá, že na svete nie sú dvaja ľudia, ktorí by mali rovnaký názor hoci len na 42 mikropoviedok :-)

oskenovaný text jako sled obrázků či formát PDF. Nejvhodnější je formát DOC z Microsoft Wordu, ODT, RTF či prostý TXT (v rozumném kódování).

Do soutěže nemohou být zařazeny práce, které se již zúčastnily některého z předchozích ročníků, byly již publikovány v oficiálních tiskovinách či na internetu nebo jsou současně přihlášeny v jiné soutěži celostátního významu!

Vymezení soutěžních kategorií je následující:

mikropovídka – max. 9 000 znaků (včetně mezer)

krátká povídka – 9 001 až 30 000 znaků

povídka – 30 001 až 90 000 znaků

novela – 90 001 až 450 000 znaků

Práce delší 450 000 znaků (včetně mezer) nebudou do soutěže zařazeny.

O přesném zařazení do kategorie rozhoduje administrátor soutěže.

Uzávěrka tohoto ročníku soutěže je 30. listopadu 2012. Práce doručené po tomto termínu budou po dohodě s autorem zařazeny do následujícího ročníku. Slavnostní vyhlášení výsledků proběhne na Parconu v prosinci 2013 v Brně.

Bližší informace podá administrátor nebo je lze najít na <http://www.fandom.cz/>

Těšíme se na vaše příspěvky!

Jiřina Vorlová

Prvé tri víťazné mikropoviedky, päť krátkych i dlhých poviedok a prvú víťaznú novelu si môžete prečítať v novom zborníku **MLOK 2012**, ďalšie potom v zborníku **KOČAS 2012**. Oba zostavila Jiřina Vorlová, gestorka CKČ.

Riddick

riddicksrealm.blogspot.cz

Třicet let Světelných roků

Je to možné? To by znamenalo, že jsme v nedávné době také zestárlí o podobně fantastický čas.

Když na letošním Dinoconu redakce filmového fanzinu SR uspořádala jeden z nejlepších pořadů, zdálo se, že se to vše, o čem Slávek Švachouček mluvil, odehrávalo nikoli snad včera, ale tak někdy předloni. Pásmo se věnovalo historii filmových projektů Marcela Grúna od prvních v Planetáriu až po velkolepé cykly v Ponrepu. A udělovalo velkou radost nejen Marcelovi a všem přítomným pamětníkům-dinosaurům, ale bylo přínosem i pro zúčastněný scifistický potěr, mnohdy mladší než první čísla SR. Bez redakčního archivu by se nikdy nepodařilo tak přiblížit události, když uvěřím tomu výše uvedenému číslu, tak dávne.

Takže je zřejmé, že Světelné roky, i když dnes už ne tak aktivní jako před dvaceti či třiceti roky (a kdo z nás je), nám stále mají co říci, a až budoucí historik popatří na dobu vzniku československého fandomu, budou informace uložené na stránkách Světelných roků nepostradatelné.

Ovšem SR tu nikdy nebyly jen pro uchování informací, vždy šlo hlavně o to, že stmelovaly společenství lidí se zájmem o SF a filmy zvláště a o to, že byly dobrou zámkou, aby se zas a znovu setkávali a mohli si užít radosti, že jsou opět spolu.

A to platí dnes stejně jako před třiceti roky.

ZR

Markéta Dočekalová: Rychle a bezbolestně

Ano, nemýlíte se! Slavná česká scénáristka, přezdívaná Dietl v sukních, se pustila do psaní vlastní knihy a tentokrát sáhla po rekvizitách žánru městské fantasy. Přemýšlíte, co tak může propagovat slogan „Rychle a bezbolestně“? Defloraci na zavolání? Trhání zubů? Vytahování klíšťat? Nevíte? Tak to si budete muset dočíst tuhle recenzi.

V našem hlavním městě na nejméně pěší zóně se nachází malý krámk, v jehož výkladě se skví jednoduchý nápis: Rychle a bezbolestně. Žádný vystavený sortiment, žádné bližší upřesnění nabízených služeb. Kolemjdoucí nejprve nechápou, o čem tohle podnikání je, ale po určitém váhání přece jen nakonec někdo zabloudí dovnitř... A nikdy neodejdou s prázdnou, ba naopak! Čeká je tam totiž úplné terno! Ale hledali byste tam ten obchůdek zbytečně, stěhuje se totiž z místa na místo, vždy dříve, než bude prozrazeno jeho poslání. Jedno takové odhalení odstartuje řetězová autonehoda na dálnici, a jak se časem ukáže, jen málokdo z účastníků havárie do podivného krámku předtím nezašel. Zaskočení jsou i staříčky prodávající a jeho spanilá dcera Nikol, protože ještě nikdy nedošlo na protiplnění zákaznických smluv tak brzy. Jedním, kdo také podepsal onu zvláštní smlouvu (nebo spíš dlouhý úpis?), je mladík Filip, pracující jako sanitář v nemocnici, kam záchranáři přivezou většinu zraněných. Příležitost být konečně užitečný ho nakopne natolik, že se rozhodne radikálně změnit svůj život, zvýšit si vzdělání a získat lásku přitažlivé, i když trochu potrhle Nikol. Ta je nejprve zvědavá, jak žijí obyčejní smrtelníci, ale nakonec i ona pocítí k Filipovi silnou náklonnost, kvůli které je ochotna vzdát se své dlouhověkosti a pověsit i slibnou živnost po otci na hřebík (odkud to jenom znám?). Zaměstnání, které by jí umožňovalo údajně dělat lidi lepšími, ji zas tolik nebere, jen nechce opustit tatínka, na druhou stranu ji nesmírně láká obyčejný život se silným kuřákem s potetovanými zády a diagnózou, kterou jsem nazvala Fla-to-flua (rozuměj „z flákače fluktuantem“). Kuriózní na tom všem je, že ani Nikol, ani její otec vlastně netuší, jak jejich byznys vlastně funguje, a čtenář zase nechápe, z čeho jsou živi a co dělají po pracovní době. Souhlasím, že to není tak důležité, pokud budeme záhadný krámk považovat za symbol, jenže milovníkům fantasy literatury to asi stačit nebude. Ani údajně plasticky vykreslené postavy, jak píše ódy anotace na přebalu knihy, nemohou náročného čtenáře uspokojit. Mají sice prožívat utrpení a životní tragédie, ale já jim to vůbec nevěřím. Čtu sice, co říkají, ale zní to, jako by herci přehrávali své role, odřikávali pouze slova, co mají ve scénáři. To, s jakou samozřejmostí připouštějí existenci magické moci nebo přijímají těžké

rány osudu včetně ochrnutí, je dost nevěrohodné. Vyprávění je postaveno především na dialozích, takže má opravdu spád, možná někdy až moc rychlý. K filmovému pojetí autorského stylu odkazuje i samotná kompozice, složená z jednotlivých scén, v nichž se střídá několik dějových linií. Stříhy sice udržují

čtenáře v napětí, ale jejich časté užití v podstatě jen natahuje děj a vede dokonce ke zbytečnému opakování stejných výroků, chvílemi je to až křečovitě. Zřejmě tento postup nakonec omrzel i samotnou spisovatelku, takže v závěru sesype všechny osudy do jednoho pytle.

Věřím, že podle této knihy vznikne velmi úspěšný televizní seriál (samo prostředí krámku k tomu samo vybízí, už vidím ty krásné se rozvíjející osudy v nekonečných epizodách), ale po literární stránce je dílo dost odbyté, což mi v případě autorky učebnic o tvůrčím psaní připadá trochu smutné. Konstrukce fikčního světa je více než podceněná, kromě kouzelného obchůdku jde už jen o čistou mízu mezi naší realitou, která je však kvůli příběhu často postavená na hlavu (viz rozsudek soudkyně, která svěří novorozence do péče invalidního muže, u něhož se ni-

kdo neobtěžuje prokázat nejprve otcovství). Nejprotivnější je moralizující tón, který vyukuje z každého dialogu (nemůžu si pomoci, ale v uších mi neustále zní památná věta: „vždyť já až z těch seriálů konečně pochopím, o čem ten život doopravdy je...“). Ženské hrdinky navíc zoufale podléhají genderovým stereotypům. Máme tu hned dvě špatné matky, jedna se neobětovala synovi, ale věnovala se rozvoji vlastní firmy, díky které si mohla její rodina dovolit lepší bydlení, druhá zase odmítla kojit a brzy po porodu nastoupila do práce, která ji hodně bavila. Obě si takovouto vzpouru proti zakořeněnému řádu, uctívajícímu obludný kult dítěte, pěkně odsáčkou. Přejde zasloužený trest v podobě ztráty práce nebo rodičovské role. V pozadí zmíněné soudní kauzy můžeme zahlédnout pravý ideál ženy, sebeobětující se pečovatelky, která kromě manžela a syna na vozíku zvládne ještě výchovu malého vnuka. To bude teprve non-stop služba, po které sociální pracovnice ve svém posudku pro soud tolik volala! Zůstat u dobře zabezpečené matky, které ještě pomáhala profesionální chůva, to by bylo pro další zdravý vývoj dítěte vážně ohrožující! Nač brát ohledy na nějaký zdravý rozum, že? Hlavní je důraz na ony tolik oblíbené modly – rodina a děti – to je přece v životě to nejdůležitější! Všichni se najednou sebereme, zřekneme se mamonu komerce a budeme předstírat šťastnou rodinku. Zahodíme vše, co jsme dlouhá léta budovali, a řekneme: „Fuj! Vždyť já se vlastně chci strašně obětovat pro druhé!“ A chlapi si rázem uvědomí, jak moc ty své partnerky milují, zvláště když už konečně přestanou vyřizovat pracovní e-maily a uvaří teplou večeři! Jenže národ si to

Suzanne Collins: The Hunger Games (#1)

Pozor, tohle není knížka pro nás dospělé! Patří do šuplíku „young adults“, je tedy určena teenagerům a tak by se měla posuzovat. (Však taky hlavní hrdinkou je sedmnáctiletá holka.) Já si to přečetl (všechny tři díly, nejen tento) hlavně ze zvědavosti, na co mě to naše děti už brzy vytáhnou do kina.

A nebylo to zas tak špatné čtení. Suzanne Collins rozumí řemeslu fantasy thrilleru dobře. Její postkatastrofický svět drží slušně pohromadě, přinejmenším po tu dobu, než to dočtete. Šťouralové by ho samozřejmě snadno rozebrali na kousky, už výchozí předpoklady jsou nelogické, jenže zkuste totéž s Tolkienem a zjistíte, že ani Mistr Mistrů není dokonalý, takže co už. Je to pěkně napsané, svižné (až na první polovinu třetího dílu). „Young adults“ klasifikace se dodržuje přísně po americku: spousta krvavého násilí, ale absolutně žádný sex, nikdo tedy neutrpí mravní újmu... Představa budoucího filmového zpracování dost čouhá ven (kostýmy, které dělá Cinna pro Katniss! Už se jich nemohu dočkat na plátně!); včetně Katniss jako nezničitelné superwoman, která by v realističtější verzi byla mrtvá na každé desáté stránce.

Ale hodně se dá pochválit: realistický a rozhodně nikoli černobílý pohled na dobro a zlo. Několik neschematických a špatně předvídatelných - tudíž zajímavých - postav, zejména oba nápadníci: Gale a Peeta. (Spousta prostoru pro holčí

žádá, tak proč to do díla nedat, že? Vždyť i každá jen trochu chytrá modelka (miss, superstar...) prohlásí, že jednou se chce vdát a mít děti. Co má taky říkat, aby nevypadala blbě (chápu, to je jako mít k dispozici Omegu 13 a nikdy ji nepoužít) a aby neztratila přízeň davu?

Klíše nepronásleduje jen charakterky postav, ale i vyvrcholení knihy samotné. Účel postavy staré paní Libušky je nejen zřejmý od začátku, ale také prozrazen vyprávěčem (to se ale ve správné detektivce nedělá, ne?) a tím pádem se i hádanka na správné přání stává více než průhlednou. Nepopírám, že námet jako takový vede k zamyšlení nad životními prioritami, které často uzpůsobujeme požadavkům tržní společnosti, až zapomínáme na skutečné hodnoty. Jenže v reálném životě nepřicházejí řešení tak snadno jako na papíře či filmovém plátně (ne všichni, co máme na hrubou hypotéku, je splatíme dříve než těsně před hrotem, a protože nevlastníme firmy v hodnotě několika milionů, můžeme prodat tak leda vlastní ledvinu). A tak záračné životní obraty zůstanou jenom čistou fikcí (někdy možná dobře, kdo by stál o zdravotní rizika z toho, že přes noc zhubnul třicet kilo?). Napadá mě k tomu jediné - když už se i tak moderní osoba, jakou Markéta Dočekalová bezesporu je, dovolává starých hodnot, tak to s námi musí být setsakra zlé. A opět - něco na tom opravdu je. Ruku na srdce, kdo může

čít čtenářské diskuse: kterého by sis vybrala?) Několik výborných dějových zvratů, které opravdu nečekáte. (A úplně poslední je úplně nejlepší!) Dost pevná vnitřní logika příběhu. Barvitě detaily. Skoro-ale-ne-tak-docela-happy end. V rámci možností zvoleného žánru velice dobrá kniha.

Trochu je to taky (bezděčná?) psychoanalýza dnešního zábavního průmyslu (a když trochu přestřelím, západní civilizace). Souvislost mezi nekonečnou americkou reality show Survivor (běží teď na Prímě Cool jako Kdo přežije) a fiktivními Hunger Games ve fiktivním světě Panem je zřejmá. Celá ta obsáhlá záležitost se stylisty, rozhovory, přípravou, prostě showbiz stránka Her, je popsána důkladně a mrazivě, líp než boje v terénu (není nakonec divu). I válka mezi rebely a vládou v posledním dílu se odehrává paralelně v televizi a ve skutečnosti, přičemž ta televizní část je vlastně důležitější. Osud Katniss, která se (neúspěšně) snaží postavit mimo hru, opustit ji, je dobrým poučením o mediálním světě, což se pro „young adults“ rozhodně hodí.

A kdo ví... Reality show na život a na smrt v postkatastrofickém světě? Chléb a hry? Četl jsem už mnohem méně uvěřitelné vize.

Petr Koubský

Suzanne Collins: The Hunger Games, Fragment, 2012, 328 str., 349 Kč

prohlásit, že je v životě skutečně spokojený? Rozhlédnu se po lidech kolem sebe a vidím samé nešťastné tváře. Čím dál tím víc jsme nuceni dělat, co sami vůbec nechceme. Jenže cestu z toho ven, onen geniální způsob, jak sladit nároky slušné životní úrovně a soukromého života, zatím neznáme (a to přesto, že prostřednictvím grantů na to vyhodily fondy EU už několik miliard), a tak není divu, že měl kouzelný obchůdek takový úspěch. A co že se v něm vlastně prodávalo? Tak to raději neprozradím a budete si to muset zjistit sami (pěkný podraz, co?). Jenom drobná nápodoba - pozor na to, co podepisujete a jestli někde není velmi drobným písmem napsáno, že za plnění předmětu smlouvy budete jednou a dlouho trpět. Schválně, kdyby to tam náhodou bylo, podepsali byste?

Pokud tedy hledáte spíše lehčí čtení na pláž, s akcentem na poučení o tradičních hodnotách, je tato kniha to pravé. Rozhodně vás nezatíží akčními scénami, výbuchy magické energie, kalužemi upířské krve či intelektuálními dilematy. Můžete se s klidným svědomím řídit návodem, který skrývá samotný název knihy: rychle přečíst a bezbolestně odložit.

Zuzana Hloušková

Markéta Dočekalová: Rychle a bezbolestně, Grada Publishing, 2012, 304 str. 299 Kč

Závěrečné hlasování desiateho ročníka bolo spustené

V Cene Fantázie rozhodnú čitatelia

V sobotu 6. 10. bolo spustené hlasovanie druhého kola Ceny Fantázie 2012. Finálové poviedky desiateho ročníka literárnej súťaže boli zverejnené online na portáli Kultúra.sme.sk a o ich záverečnom poradí rozhodnú jeho čitatelia. Po pridelení bodov od poroty sa do finále dostala päťka poviedok (v abecednom poradí podľa priezviska autora): *Prianie jazera* (autor Martin Hatala z Košíc), *Kalkulačka smrti* (Marja Holeciová z Nitry), *CC 2.0* (Janka Javorka z Nitry), *Slovenský Stalingrad* (Katarína Pivarčiová z Bratislavy) a *Biela tma* (Ján Stopjak z Kysuckého Nového Mesta). Z pohľadu fantastických žánrov sa do finále dostali dve sci-fi, dve fantasy a jedna hororová poviedka.

Zverejnené finálové poviedky s hlasovaním:
kultura.sme.sk/c/6550093/hlasujte-za-najlepsiu-poviedku-ceny-fantazie-2012.html

Poviedky tentoraz dostanú do svojich čítačiek aj čitatelia e-knží z portálov rajknih.sk a ibux.sk, ktorí si tak vyskúšajú situáciu porotcov. Tí v tomto roku čítali a hodnotili poviedky v elektronickej podobe – na prvej česko-slovenskej dotykovej čítačke s displejom s technológiou elektronického atramentu eWoody.

Internetové hlasovanie potrvá do 21. októbra 2012 a piati z čitateľov budú odmenení. Definitívne výsledky literárnej súťaže a meno držiteľa Ceny Fantázie 2012 sa verejnosť dozvie na medzinárodnom knižnom veľtrhu Biblioteka 10. novembra tohto roku v Bratislave.

Cena Fantázie je súťaž poviedok žánrov sci-fi, fantasy a horor. V prvom kole hodnotila všetkých 223 textov päťčlenná porota v zložení: Ľuboš Kostelný (herec), Livia Hlavačková (autorka, držiteľka Ceny Fantázie 2008), Michal Jedinák (autor, prekladateľ, viacnásobný finalista Ceny Fantázie), Lucia Anna Trubačová (slovakistka) a Ivan Pullman (editor zborníkov Ceny Fantázie a antológií eFantázia). Porota nepoznala autorov súťažných poviedok, tí boli zverejnení až s výsledkami prvého kola.

Zaujímavosťou je, že finalistka Katarína Pivarčiová je netrou celkovo prvého víťaza Ceny Fantázie z roku 2003, známeho autora fantasy Juraja Červenáka. Z päťky finalistov je však publikačne najskúsenejšia Marja Holeciová, ktorá už vydala v slovenskom vydavateľstve Fragment knižnú fantasy sériu Mariotovi dediči, tentoraz však skúša šťastie v žánri sci-fi.

V desiatom ročníku Ceny Fantázie súťažilo 75 autoriek a 112 autorov okrem Slovenska aj z Česka, Francúzska a Veľkej Británie (podmienkou súťaže však je poviedka písaná v slovenskom jazyku). Z celkového počtu bolo 81 sci-fi, 66 fantasy a 52 hororových poviedok.

Súťaž Cena Fantázie je už štvrtý rok podporovaná aj sieťou knihkupectiev Brloh.sk, ktorá za každú predanú knihu v priebehu roka venuje 1 cent pre literárnu súťaž a celú sumu na konci zdvojnásobi. Takto mohli byť odmeny pre víťazov znásobené.

Cena Fantázie na internete:

Cena Fantázie na webe: www.cenafantazie.sk
Fantázia – YouTube kanál: www.youtube.com/FantaziaMedia
Fantázia na Facebooku a Twitteri = „casopisfantazia“
Cena Fantázie na Facebooku a Twitteri = „cenafantazie“.

Ivan Al'akša

NON FICTION

M. Bárta, M. Kovář a kol.

Kolaps a regenerace: Cesty civilizací a kultur

Podtitul knihy: Minulost, současnost a budoucnost komplexních společností napovídá velkou rozmanitost témat, které třiatřicet autorů zpracovává. Od doby ledové na Moravě, přes Kelty, Sumerskou, Egyptskou, Čínskou a Římskou říši s odskokem k Aztékům, Inkům a Mayům se vracíme do střední Evropy k husitství a Bílé hoře.

Z kolapsů novověku a nejnovější doby autoři rozebírají zánik Osmanského a Britského impéria, rozpad Rakousko-Uherska a vznik Československa, kolaps Versailleského mírového systému, rozpad komunistických režimů, rozdělení Československa a stav Spojených států po 11. září 2001.

Se zkracující se vzdáleností od popisovaných událostí se mění i optika pozorovatelů v kapitolách věnovaných současné finanční krizi a kolapsům veřejných rozpočtů.

Posledních sedm kapitol se převážně zabývá ekologií české kotliny, od pražských povodní a rekonstrukce Mostecké pánve po události geologického významu v době ledové. Academia, 2012, dotisk, 814 str., 725 Kč